

CHƯƠNG

12

Cách đọc biểu đồ như một chuyên gia và
cải thiện khả năng
chọn lựa cổ phiếu và thời điểm
của bạn

Trong thế giới y khoa, X quang và chụp cắt lớp là những “hình ảnh” mà các bác sĩ phải nghiên cứu để chẩn đoán điều gì đang diễn ra trong cơ thể con người. Sóng điện tim và sóng siêu âm được ghi lại trên giấy hoặc trên các màn hình giống như màn ảnh truyền hình để minh họa điều gì đang xảy ra cho trái tim của con người.

Tương tự, các bản đồ được lập ra để giúp người ta biết chính xác mình đang ở đâu và làm cách nào để đến được nơi mà họ muốn đến. Dữ liệu địa chấn được theo dõi trên các biểu đồ để giúp nhà địa chất nghiên cứu những cấu trúc hoặc khuôn mẫu nào có vẻ như chứa dầu mỏ.

Trong gần như mọi lĩnh vực, chúng ta đều có các công cụ sẵn sàng giúp ước đoán một cách chính xác hoàn cảnh hiện tại và cung cấp cho người sử dụng những thực tế chính xác. Trong đầu

tư cũng vậy. Các chỉ báo kinh tế được lập thành biểu đồ nhằm giúp chúng ta hiểu rõ chúng hơn. Giá và khối lượng giao dịch của một cổ phiếu trong lịch sử được ghi lại trên các biểu đồ nhằm giúp xác định cổ phiếu đó đang cường tráng, lành mạnh, và đang tăng trưởng hay nó đang yếu và ứng xử không bình thường.

Liệu bạn có cho phép một bác sĩ mở lồng ngực của bạn ra để giải phẫu tim hay không nếu như ông hoặc bà ta chưa từng sử dụng qua những dụng cụ cần thiết? Dĩ nhiên là không. Như vậy thật là vô trách nhiệm. Ấy thế mà nhiều nhà đầu tư đang làm chính xác điều đó khi họ mua và bán cổ phiếu mà không hề tham khảo trước các biểu đồ cổ phiếu. Cũng giống như vị bác sĩ vô trách nhiệm không sử dụng máy chụp X quang, máy chụp cắt lớp, và máy đo điện tim trên bệnh nhân của họ, các nhà đầu tư đã tỏ ra hoàn toàn ngu xuẩn nếu họ không học cách đọc hiểu các khuôn mẫu giá và khối lượng giao dịch trên biểu đồ cổ phiếu. Nếu không còn gì khác, chính các biểu đồ sẽ cho bạn biết khi nào một cổ phiếu vận động không đúng và phải được bán ra.

Kiến thức căn bản về đọc biểu đồ

Biểu đồ ghi lại mức giá thật của hàng ngàn cổ phiếu. Giá cổ phiếu thay đổi là kết quả của quy luật cung cầu hàng ngày trên thị trường đấu giá lớn nhất trên thế giới. Các nhà đầu tư tự trang bị cho mình khả năng giải mã chính xác các biến động trên biểu đồ sẽ có lợi thế to lớn so với những người không chịu nghiên cứu hoặc thiếu hiểu biết. Liệu bạn có lái một chiếc máy bay không có dụng cụ hỗ trợ nào hoặc thực hiện một chuyến đi dài xuyên qua nước Mỹ rộng lớn mà không có bản đồ? Biểu đồ chính là bản đồ dẫn đường trong công cuộc đầu tư để bạn luôn luôn biết mình đang ở đâu và mình đang hướng về đâu. Thật vậy, các nhà kinh tế học lỗi lạc Milton và Rose Friedman đã dành 28 trang đầu tiên trong cuốn sách tuyệt vời của họ, *Quyền tự do chọn lựa*, để nói về sức mạnh của các hiện tượng thực tế

trên thị trường và khả năng độc đáo của giá cả trong việc cung cấp những thông tin chính xác và quan trọng cho các nhà đầu tư quyết đoán.

Các khuôn mẫu (hoặc “nền tảng”) trên biểu đồ đơn giản là những khu vực giá được điều chỉnh và ổn định sau một giai đoạn tăng trưởng trước đó. Kỹ năng mà bạn cần học qua việc phân tích chúng là khả năng dự đoán các biến động về giá và khối lượng giao dịch hiện nay là bình thường hay bất thường. Chúng báo hiệu một khuôn mẫu mạnh hay yếu? Những đợt tăng giá lớn đều diễn ra từ những khuôn mẫu giá mạnh mẽ, có thể nhận diện (sẽ được trình bày ở phía sau trong chương này). Sai lầm luôn có thể truy ra nguồn gốc từ các nền tảng không chính xác hoặc quá rõ ràng.

Mỗi năm, những người chịu bỏ thời gian học cách diễn giải đúng các biểu đồ đều kiếm được cả một gia tài. Các nhà chuyên môn không sử dụng chúng đang tự thú về sự thiếu hiểu biết của họ về những cơ chế tính toán và xác định thời điểm hết sức giá trị. Để làm nổi bật hơn nữa điểm này: Tôi đã từng chứng kiến nhiều nhà đầu tư chuyên nghiệp cao cấp cuối cùng đã mất việc do thành tích yếu kém. Thông thường, thành tích kém của họ là kết quả trực tiếp của việc thiếu hiểu biết tường tận về vận động của thị trường và cách đọc biểu đồ. Việc các trường đại học dạy những khóa học về tài chính hoặc đầu tư nhưng lại xem việc đọc biểu đồ là không liên quan hoặc không quan trọng chứng minh sự hoàn toàn thiếu hiểu biết và thiếu kiến thức của họ về cách hoạt động thực tế của thị trường chứng khoán và cách làm việc của những chuyên gia giỏi nhất.

Với tư cách một nhà đầu tư cá nhân, bạn cũng cần phải nghiên cứu và tận dụng các biểu đồ cổ phiếu. Các đặc điểm cơ bản tốt của một cổ phiếu, chẳng hạn như lợi tức và doanh số tăng mạnh, là chưa đủ để bạn mua nó. Thực tế không có độc giả nào của *Nhật báo kinh doanh của nhà đầu tư* sẽ mua một cổ phiếu đơn thuần dựa trên các chỉ số *SmartSelect* (Lựa chọn khôn ngoan)

độc quyền của IBD hoặc những cổ phiếu huy động vốn trung bình hoặc nhỏ được tô màu vàng (có thông số cơ bản tốt nhất) trong bảng kê cổ phiếu của IBD. Họ sẽ luôn luôn phải kiểm tra lại biểu đồ của cổ phiếu đó để xác định xem liệu đã đến đúng thời điểm để mua nó, hay tuy nó là một cổ phiếu tốt, dẫn đầu thị trường nhưng đã tăng trưởng quá cao khỏi khu vực nền tảng vững chắc và cần phải bỏ qua.

Vì số lượng nhà đầu tư trên thị trường đã gia tăng đáng kể trong những năm gần đây nên các biểu đồ về giá và khối lượng giao dịch đơn giản của cổ phiếu đang được cung cấp rộng rãi hơn trước rất nhiều. (Các độc giả đăng ký *Nhật báo kinh doanh của nhà đầu tư* sẽ được truy xuất miễn phí 10.000 biểu đồ hàng tuần và hàng ngày trên trang Web investors.com.) Các dịch vụ cung cấp biểu đồ dưới dạng sách và trực tuyến sẽ giúp bạn theo dõi hàng trăm hay thậm chí là hàng nghìn cổ phiếu theo một phương cách được tổ chức tốt, giúp tiết kiệm thời gian. Một số còn cao cấp hơn, cung cấp cả dữ liệu cơ bản lẫn kỹ thuật bên cạnh các biến động về giá và khối lượng giao dịch. Chỉ cần đăng ký với một dịch vụ biểu đồ tốt là bạn sẽ có trong tay những thông tin giá trị không dễ tìm được ở những nơi khác.

Lịch sử luôn lặp lại: Hãy học cách áp dụng những tiền lệ trong lịch sử

Như đã nói trong các chương trước, hệ thống chọn lựa các cổ phiếu thắng lợi của chúng tôi được dựa trên cách vận hành thực tế của thị trường, chứ không dựa trên các quan điểm và lý thuyết cá nhân của tôi hay bất kỳ ai khác. Chúng tôi đã phân tích những cổ phiếu thành công nhất trong quá khứ và khám phá ra tất cả chúng đều có bảy đặc điểm chung, được đại diện bằng từ viết tắt CAN SLIM. Chúng tôi cũng phát hiện rằng có một số khuôn mẫu và cấu trúc ổn định về giá dẫn tới thành công lặp đi lặp lại trong lịch sử. Trên thị trường chứng khoán, lịch sử luôn

luôn lặp lại. Đó là do bản chất con người ít khi thay đổi. Khuôn mẫu giá của cổ phiếu thành công nhất trong quá khứ có thể phục vụ như những hình mẫu cho sự lựa chọn trong tương lai. Có một số khuôn mẫu giá mà bạn sẽ muốn tìm kiếm khi phân tích một cổ phiếu để mua. Tôi cũng sẽ điếm qua một số dấu hiệu cần cảnh giác vì chúng cảnh báo một khuôn mẫu giá có thể là không chính xác hoặc thiếu vững chắc.

Khuôn mẫu giá phổ biến nhất: “Tách có quai”

Một trong những khuôn mẫu giá quan trọng nhất trông giống như một cái tách có chiếc quai khi quan sát cái tách từ bên hông. Các khuôn mẫu dạng cái tách có thể kéo dài từ 7 tuần tới 65 tuần, nhưng đa phần kéo dài từ 3 tới 6 tháng. Tỷ lệ điều chỉnh thông thường từ đỉnh giá tuyệt đối (ở đỉnh tách) xuống đến đáy giá (dưới đáy tách) của hầu hết các khuôn mẫu giá dao động trong khoảng 12% - 15% lên tới 33%. Một khuôn mẫu giá mạnh thuộc bất kỳ loại nào luôn luôn thể hiện khuynh hướng đi lên rõ ràng và dứt khoát về giá trước khi bắt đầu hình thành khuôn mẫu đó. Bạn nên tìm một tỷ lệ tăng ít nhất là 30% trong đợt tăng giá trước đó, cùng với cải thiện chỉ số sức mạnh tương đối và một sự gia tăng rất đáng chú ý của khối lượng giao dịch tại một số thời điểm trong đợt tăng giá trước.

Trong đa số, nhưng không phải là tất cả trường hợp, phần đáy của cái tách sẽ có dạng cong tạo thành hình dáng chữ “U” thay vì chữ “V” quá hẹp. Đặc điểm này cho phép cổ phiếu có đủ thời gian đi qua một giai đoạn điều chỉnh tự nhiên cần thiết với 2 hoặc 3 dấu hiệu yếu quanh khu vực thấp của cái tách. Khu vực chữ “U” là rất quan trọng vì nó hù dọa khiến những cổ đông yếu còn lại rút ra và hướng sự chú ý của những nhà đầu cơ khác ra khỏi cổ phiếu. Một nền tảng sẽ vững chắc hơn nhiều khi nó bao gồm những cổ đông mạnh ít có khuynh hướng bán cổ phiếu ra trong đợt tăng trưởng kế tiếp nhờ đó đã được thiết lập. Biểu đồ

kèm theo sau đây lấy từ dịch vụ Daily Graphs Online cho thấy biến động giá và khối lượng giao dịch hàng ngày của công ty Harley Davidson.

Đối với các cổ phiếu tăng tiến, việc hình thành khuôn mẫu hình cái tách trong những giai đoạn thị trường suy thoái trung bình có mức điều chỉnh từ 1,5 tới 2,5 lần so với các chỉ số bình quân thị trường là thường gặp nhất. Lựa chọn tốt nhất của bạn thường là những cổ phiếu có khuôn mẫu nền tảng ít bị mất giá nhất qua một giai đoạn suy thoái trung bình. Dù bạn đang ở vào giai đoạn tăng trưởng hay suy thoái, những cổ phiếu sụt giảm trên 2,5 lần so với các chỉ số bình quân của thị trường thường có nền tảng quá rộng hoặc quá lỏng lẻo và cần phải lưu tâm theo dõi kỹ càng. Hàng chục cổ phiếu công nghệ cao từng dẫn dắt thị trường, chẳng hạn như JDS Uniphase, đều tạo thành những khuôn mẫu hình tách quá rộng, lỏng lẻo, và sâu trong các quý hai và ba của năm 2000. Gần như tất cả chúng đều là những khuôn mẫu không chính xác, kém chắc chắn mà các cổ phiếu đều sẽ tránh khi chúng nỗ lực đột phá lên đỉnh giá cao hơn.

Một số rất ít những cổ phiếu dẫn dắt thị trường kém ổn định có thể lao xuống đến 40% hoặc 50% trong một giai đoạn thị trường tăng trưởng. Những khuôn mẫu biểu đồ điều chỉnh nhiều hơn mức này trong một giai đoạn tăng trưởng có khả năng thất bại cao nếu chúng nỗ lực leo lên một đỉnh giá mới và nối lại vận động tăng trưởng của nó. Lý do? Rớt giá hơn 50% tính từ đỉnh giá xuống đáy giá nghĩa là cổ phiếu sẽ phải tăng trưởng 100% từ đáy giá để có thể trở về với đỉnh giá cũ. Nghiên cứu lịch sử đã chứng minh những cổ phiếu nào leo lên được các đỉnh giá mới sau những biến động lớn như vậy cũng thường thất bại ở tỉ lệ 5% tới 15% phía trên các mức giá đột phá. Các cổ phiếu cất cánh thẳng từ đáy tách lên các đỉnh giá mới cũng thường có mức độ rủi ro cao hơn.

Sea Containers là một ngoại lệ sinh động. Nó sụt giá tới 50% trong một đợt suy thoái trung bình trong giai đoạn tăng

trường năm 1975. Sau đó nó hình thành một cấu trúc giá hình “tách có quai” hoàn hảo và tăng trưởng 554% trong 101 tuần sau đó. Cổ phiếu này, với tỉ lệ tăng trưởng lợi tức 54% và kết quả lợi tức quý gần nhất tăng 192%, là một trong những trường hợp cổ phiếu “tách có quai” mà tôi đã trình bày với trung tâm Nghiên cứu và quản lý đúng đắn ở Boston trong cuộc họp tham vấn hàng tháng vào đầu tháng 6 năm 1975. Khi được thấy những con số ấn tượng này, một trong các nhà quản lý vốn đầu tư ở đó đã lập tức bị hấp dẫn.

Như bạn có thể thấy qua ví dụ trên, một số khuôn mẫu bị điều chỉnh 50% hoặc 60% hoặc thậm chí cao hơn nữa trong đợt suy thoái trung bình trong giai đoạn thị trường tăng trưởng hoặc trong giai đoạn thị trường suy thoái lớn vẫn có thể thành công. (Xem biểu đồ của Sea Containers và công ty Limited.) Trong những trường hợp này, tỉ lệ suy thoái là tổng hợp sự khắc nghiệt của thị trường chung với quy mô lớn của cuộc chạy đua về giá trước đó của cổ phiếu.

Tất cả các khuôn mẫu “tách có quai” được minh họa trong cuốn sách này đều áp dụng các biểu tượng sau: A = khu vực bên trái tách; B = đáy tách; C = bên phải tách; D = quai.

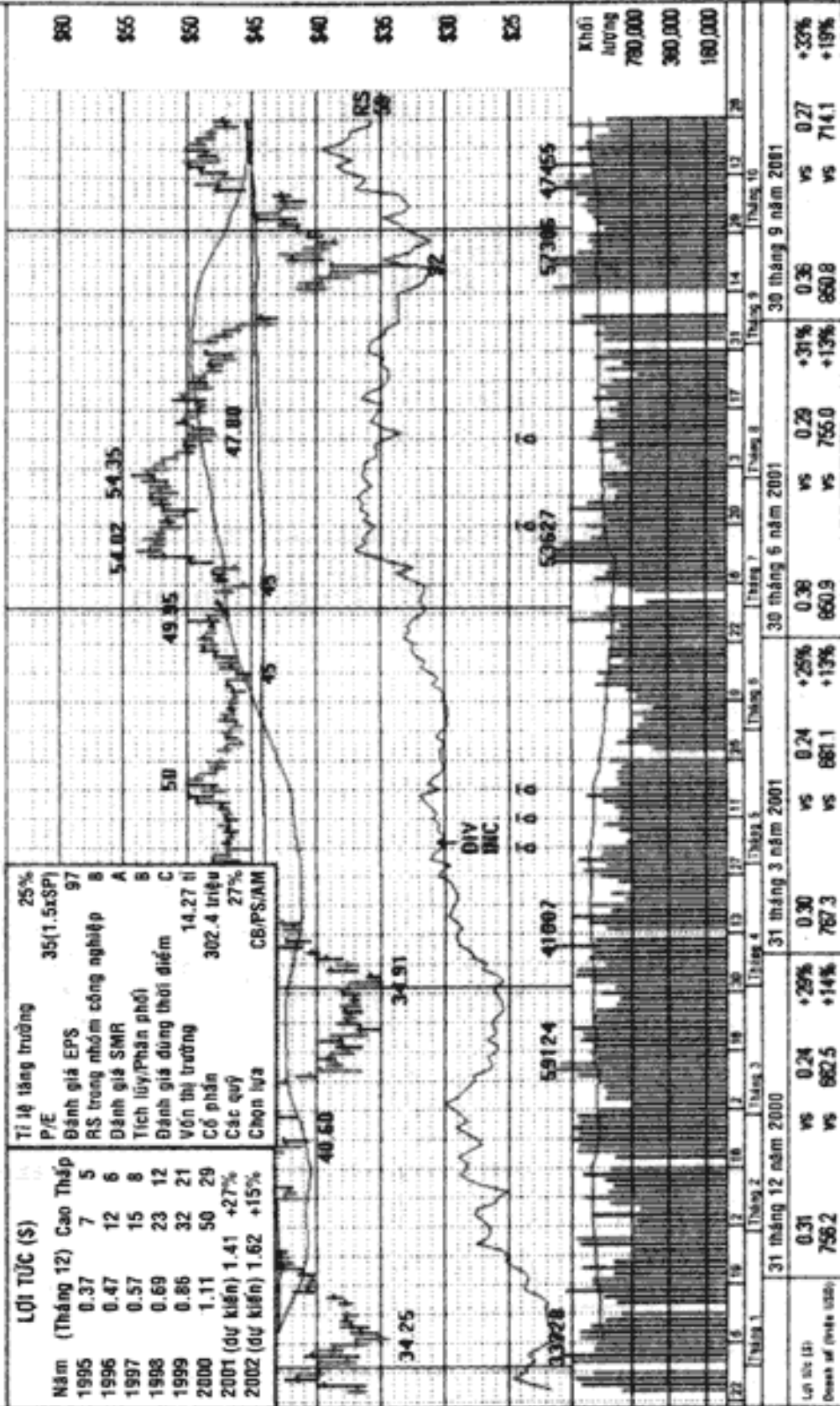
Những đặc điểm cơ bản của các khu vực quai tách

Sự hình thành khu vực quai tách thông thường cần nhiều hơn một hoặc hai tuần và có một đợt “dim” giá hoặc “giữ bở” (khi giá rớt xuống thấp hơn một đáy giá trong khu vực quai tách được tạo ra vài tuần trước đó) ở gần cuối biến động giá hướng xuống của nó. Khối lượng giao dịch sẽ thu nhỏ một cách rõ rệt gần đáy giá mới trong giai đoạn kéo giá xuống thuộc quai tách.

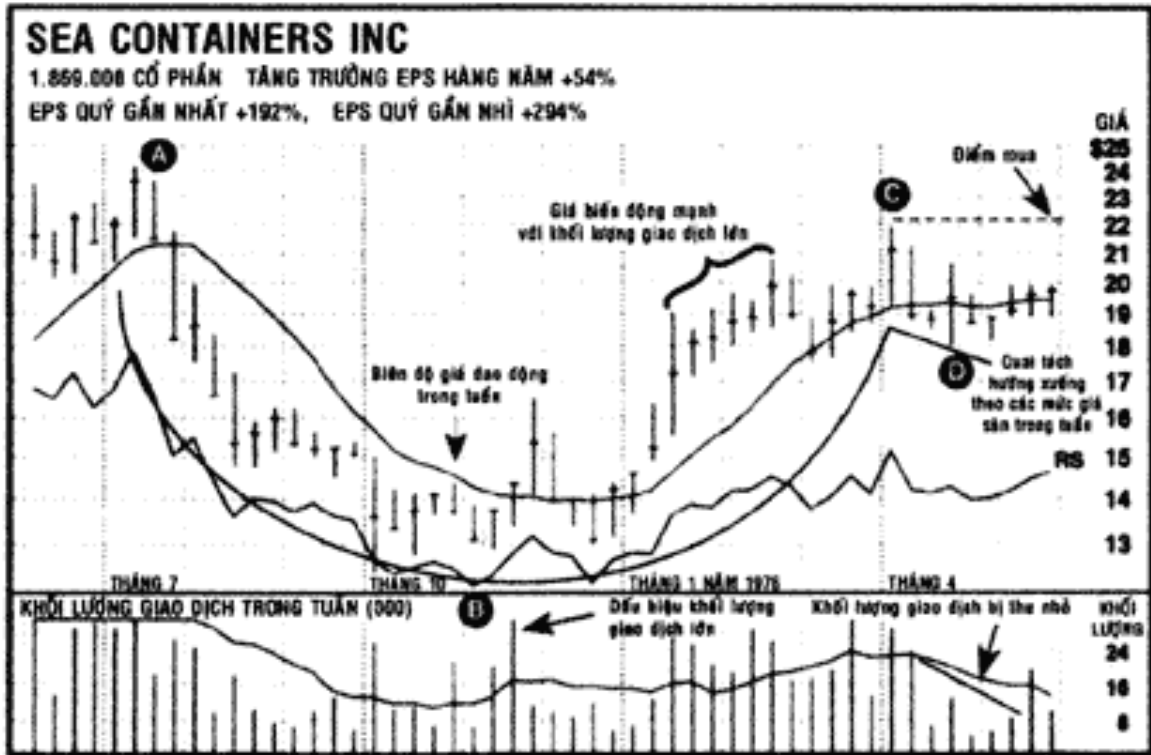
Cũng có một vài ngoại lệ: Những khuôn mẫu hình tách không có quai thường có tỉ lệ thất bại cao hơn, mặc dù nhiều cổ phiếu đã đột phá thành công mà không hình thành phần quai. Ngoài ra, một số tên tuổi thuộc lĩnh vực công nghệ cao vốn bất ổn trong

Graph DataBlock Market Reports Tools

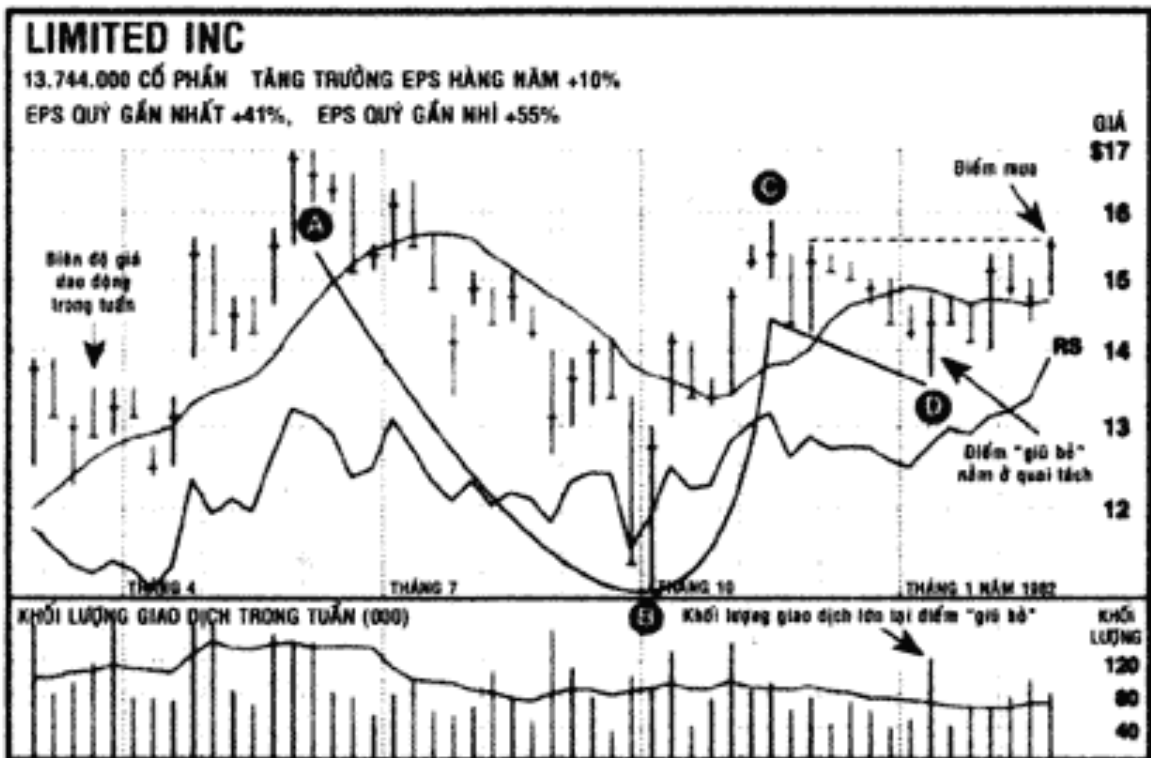
HARLEY DAVIDSON INC (HDI) NYSE Khối lượng trung bình 2.149.600 cổ phần KL = 1.343.200 \$47,21 +0,21
NHÀ SẢN XUẤT XE MÔ-TÔ HẠNG NẶNG CHẤT LƯỢNG HÀNG ĐẦU VÀ CÁC PHỤ TÙNG LIÊN QUAN www.harley-davidson.com

Bản quyền năm 2001 của Daily Graphs Inc. email: center@dailygraphs.com
 Nghiêm cấm in sao dưới mọi hình thức ngoại trừ để sử dụng cá nhân
 Daily Graphs Page 113 10/26/2001

Tăng giá 563% trong 23 tháng

Tăng giá 701% trong 17 tháng

Khu vực cái tách là từ A tới C trong cả hai hình trên (1 và 2).

năm 1999 đã hình thành phần quai chỉ trong một hoặc hai tuần trước khi chúng bắt đầu những cuộc leo thang mạnh mẽ về giá.

Khi phần quai được hình thành, chúng phải nằm ở nửa trên của cấu trúc nền tảng chung, tính từ đỉnh giá tuyệt đối của toàn bộ nền tảng xuống đến đáy giá tuyệt đối của cái tách. Phần quai đồng thời cũng phải nằm cao hơn đường biến động giá bình quân 200 ngày. Những chiếc quai được hình thành ở nửa dưới của nền tảng chung hoặc hoàn toàn nằm dưới “đường 200 ngày” của một cổ phiếu sẽ yếu và nhiều khả năng thất bại. Nhu cầu tính đến thời điểm đó không đủ mạnh để cho phép cổ phiếu phục hồi quá phân nửa đường suy thoái trước đó của nó.

Ngoài ra, những quai tách nhất quán hướng lên (hướng lên theo các mức giá sàn trong tuần hoặc chỉ nằm ngang thay vì hướng xuống) có khả năng thất bại cao hơn rất nhiều khi chúng đột phá lên các đỉnh giá mới. Xu hướng đi lên theo các mức giá sàn trong tuần trong phần quai không cho phép cổ phiếu trải qua cuộc “giữ bở” hoặc vận động kéo giá xuống cần thiết sau khi đã tăng giá từ đáy tách lên tới nửa trên của khuôn mẫu giá. Đặc điểm mang tính rủi ro cao này thường xảy ra ở các nền tảng bao gồm ba hoặc bốn giai đoạn, ở nền tảng của các cổ phiếu đội sổ, hoặc ở các cổ phiếu dẫn dắt thị trường quá năng động đã được theo đuổi quá nhiều và do đó trở nên quá rõ ràng. Bạn phải cẩn thận với những cái quai tách hướng lên.

Tỉ lệ rớt giá trong một khu vực quai tách phù hợp phải vào khoảng 10% tới 15% tính từ đỉnh giá của nó trừ khi cổ phiếu tạo nên một cái tách rất lớn, như trong trường hợp bất bình thường của Sea Containers trong năm 1975. Những đợt giảm giá của khu vực quai tách vượt quá tỉ lệ này trong những chu kỳ thị trường tăng trưởng thường là quá xa và quá thất thường và trong đa số trường hợp là không chính xác và nhiều rủi ro. Tuy nhiên, nếu bạn đang ở trong khu vực “giữ bở” cuối cùng tại đáy của một thị trường suy thoái, sự yếu đuối bất thường của thị

trường chung sẽ khiến các quai tách nhanh chóng lao xuống từ 20% tới 30%, nhưng khuôn mẫu giá vẫn có thể bền vững.

Những khuôn mẫu vững chắc có các khu vực giá chặt chẽ

Cũng phải có một số khu vực chặt chẽ trong các khuôn mẫu giá của những cổ phiếu đang trong quá trình tích lũy. Trên các biểu đồ hàng tuần, khu vực chặt chẽ được định nghĩa là những khu vực có biên độ dao động giá trong tuần nhỏ, và nhiều tuần liên có mức giá khi kết thúc tuần giao dịch không thay đổi hoặc gần một cách đáng chú ý so với mức giá kết thúc tuần trước đó. Nếu mọi tuần trong khuôn mẫu nền tảng của một cổ phiếu đều có biên độ dao động giá trong tuần lớn, cổ phiếu đó sẽ bị thị trường giám sát chặt chẽ và thông thường sẽ không thành công một khi đột phá. Tuy nhiên, những người đọc biểu đồ nghiệp dư sẽ không nhận ra được sự khác biệt này và cổ phiếu sẽ lên giá khoảng 5% tới 15% - đủ để lôi kéo những nhà giao dịch kém sáng suốt - trước khi sụp đổ thảm hại và thất bại.

Hãy tìm những “điểm chốt” và theo dõi “tỉ lệ khối lượng giao dịch thay đổi”

Khi một cổ phiếu hình thành khuôn mẫu biểu đồ “tách có quai” đúng đắn và sau đó lướt qua một điểm mua hướng lên, điểm mà Jesse Livermore gọi là “điểm chốt” hoặc “đường kháng lực tối thiểu,” khối lượng giao dịch trong ngày phải gia tăng ít nhất là 50% trên mức trung bình. Những trường hợp cổ phiếu dẫn dắt thị trường mới thể hiện tỉ lệ gia tăng khối lượng giao dịch trong ngày lên đến 500% - 1000% không phải là hiếm trong những nỗ lực đột phá lớn. Trong hầu như mọi trường hợp, chính sự mua vào của các nhà chuyên nghiệp đã gây ra hiện tượng tăng mạnh về khối lượng giao dịch đối với các cổ phiếu có giá cao, chất lượng tốt tại các điểm chốt của chúng. 95% mọi

người thường e ngại mua vào tại những điểm đó vì nó có vẻ dễ sợ, mạo hiểm và thậm chí là ngu xuẩn khi mua cổ phiếu ở các mức giá cao nhất. Mục đích của chúng ta không phải là mua vào ở mức giá rẻ nhất hoặc gần với đáy giá mà là bắt đầu mua vào đúng thời điểm, khi cơ hội thành công lớn là cao nhất. Điều này có nghĩa bạn phải học cách chờ một cổ phiếu tăng giá đến đúng điểm mua trước khi thực hiện bất kỳ một giao dịch nào. Nếu bạn bận công việc và không thể theo dõi thị trường thường xuyên được, những thiết bị hoặc dịch vụ thông báo tin tức qua điện thoại di động hoặc qua các trang Web sẽ giúp bạn luôn nắm được những điểm đột phá giàu tiềm năng nhất.

Các nhà đầu tư cá nhân thành công phải chờ đợi để mua tại đúng những điểm chốt này. Đây chính là điểm biến động thực sự khởi động và tất cả những vận động hấp dẫn bắt đầu. Nếu cố mua vào trước điểm này, có thể bạn sẽ bị "hớ". Trong nhiều trường hợp cổ phiếu sẽ không bao giờ đến được điểm đột phá của nó và khiến bạn bị mắc kẹt với một cổ phiếu trì trệ và thậm chí còn có thể xuống giá. Bạn sẽ muốn một cổ phiếu chứng minh sức mạnh của nó cho bạn trước khi bạn đầu tư cho nó. Ngược lại, nếu mua khi cổ phiếu đã đi qua mức từ 5% - 10% cao hơn điểm mua đúng, bạn đã mua quá trễ và thông thường sẽ bị thua lỗ trong đợt điều chỉnh giá kế tiếp. Quy tắc cắt giảm thiệt hại tại mức 8% của bạn sẽ buộc bạn phải bán ra bởi lẽ cổ phiếu đã lên giá và không còn đủ không gian cho nó dao động để có thể vượt qua một đợt điều chỉnh nhỏ bình thường.

Điểm mua chính xác của cổ phiếu trên một khuôn mẫu biểu đồ đúng không nhất thiết phải nằm tại một đỉnh giá cũ của cổ phiếu đó. Đa số sẽ diễn ra thấp hơn 5% tới 10% so với đỉnh giá cũ. Đỉnh giá trong khu vực quai tách cũng là vị trí của hầu hết các điểm mua đúng. Đây là một điểm hết sức quan trọng cần ghi nhớ. Nếu chờ tới một đỉnh giá mới thật sự thì bạn thường sẽ mua quá trễ. Đôi khi bạn có thể đi trước một bước bằng cách vẽ một đường xu hướng đi qua các đỉnh giá trong khuôn mẫu giá của cổ phiếu (bao

gồm cả khu vực quai) và bắt đầu mua vào khi đường xu hướng này bị bẻ gãy. Tuy nhiên, phải đọc đúng biểu đồ và phân tích đúng cổ phiếu mới có thể áp dụng phương pháp này.

Tìm kiếm những khối lượng giao dịch “khô cạn” gần các đáy giá trong khuôn mẫu

Gần như mọi nền tảng đúng đều cho thấy một sự “khô cạn” khối lượng giao dịch trong một hoặc hai tuần gần đáy giá tuyệt đối của khuôn mẫu và trong khu vực thấp của quai tách. Điều này có nghĩa là tất cả mọi nguồn phân phối đều đã cạn kiệt và sẽ không có thêm cổ phiếu được bán ra thị trường. Những cổ phiếu lành mạnh trong giai đoạn tích lũy gần như luôn luôn bộc lộ triệu chứng này. Việc kết hợp giữa sự chặt chẽ về giá (mức giá khi kết thúc các ngày hoặc tuần giao dịch liên tiếp rất gần nhau) và sự “khô cạn” của khối lượng giao dịch thông thường là dấu hiệu rất khả quan.

Những dấu hiệu khối lượng giao dịch lớn rất có giá trị

Một dấu hiệu giá trị khác dành cho những người đọc biểu đồ có trình độ là hiện tượng bùng nổ khối lượng giao dịch hàng ngày hoặc hàng tuần. Microsoft là một trong những ví dụ một cổ phiếu ngoại hạng bộc lộ khối lượng giao dịch tích lũy (mua vào) lớn ngay trước khi giá của nó leo thang vùn vụt (xem biểu đồ).

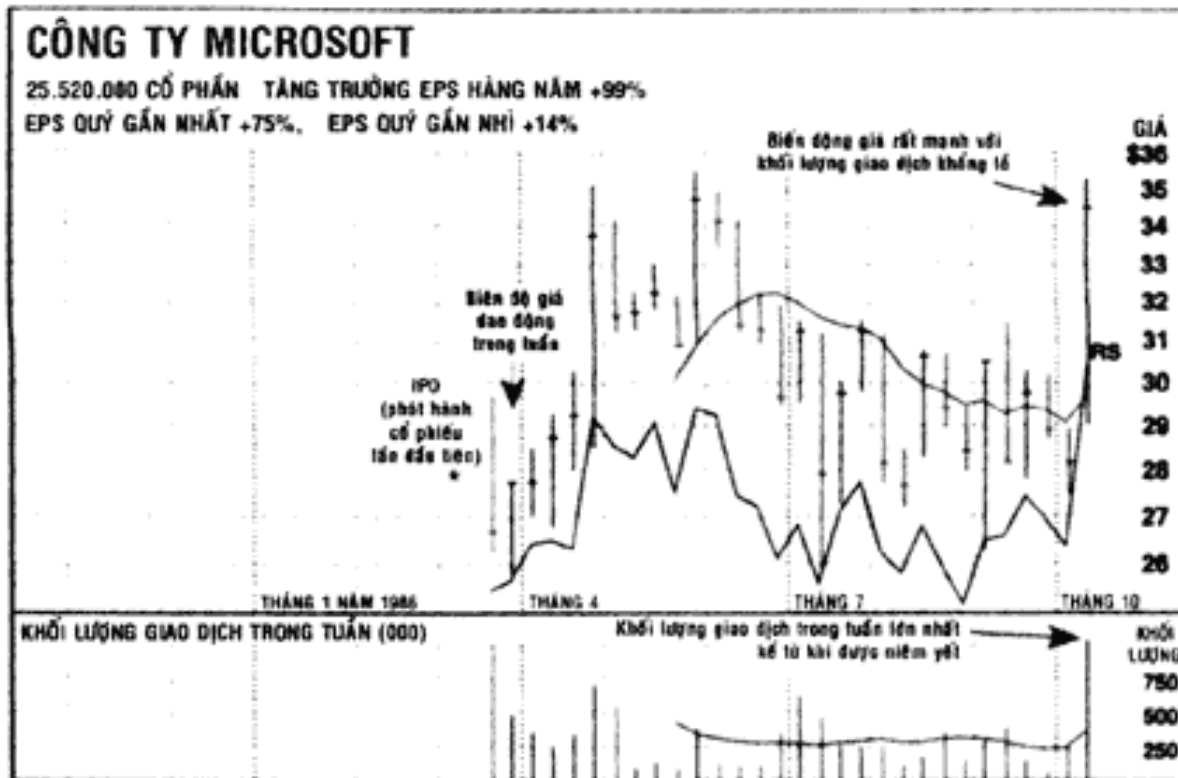
Hàng tuần liền giá tăng liên tiếp với khối lượng giao dịch lớn, theo sau hàng tuần liền có lượng giao dịch khô cạn cực độ, cũng là một dấu hiệu rất hứa hẹn. Nếu sử dụng một dịch vụ biểu đồ ngày kết hợp với các biểu đồ tuần, bạn sẽ có thể nhận thấy hoạt động giao dịch đột biến bất thường đôi khi chỉ diễn ra trong một ngày duy nhất.

Khối lượng giao dịch là một chủ thể quan trọng rất đáng được nghiên cứu cẩn thận. Điều đó có thể giúp bạn nhận ra một

cổ phiếu đang có chiều hướng giao dịch tích lũy (mua vào ồ ạt) hay phân phối (bán ra ồ ạt). Một khi đã thành thạo kỹ năng này, bạn sẽ không phải dựa vào những quan điểm cá nhân của nhà phân tích và chuyên gia nữa. Khối lượng giao dịch lớn tại những thời điểm then chốt là không thể thiếu.

Khối lượng giao dịch là thước đo chính xác nhất về tình trạng cung – cầu và tình hình bảo trợ của các tổ chức – hai thành phần then chốt trong việc phân tích cổ phiếu thành công. Hãy học cách sử dụng biểu đồ để xác định thời điểm mua vào chính xác. Đơn giản là bạn sẽ phải trả giá đắt nếu mua cổ phiếu sai thời điểm, hay tệ hơn nữa là mua những cổ phiếu đang không được tích lũy hoặc có những khuôn mẫu giá không vững chắc, không chính xác.

Lần sau khi bạn xem xét việc mua một cổ phiếu, hãy kiểm tra khối lượng giao dịch hàng tuần của nó. Bạn sẽ thấy một dấu hiệu hứa hẹn khi số tuần mà cổ phiếu tăng giá với khối lượng

Dấu hiệu khối lượng giao dịch lớn (tăng trưởng 350% trong 12 tháng)

giao dịch trên mức trung bình nhiều hơn so với số tuần mà cổ phiếu xuống giá với khối lượng giao dịch trên mức trung bình khi vẫn còn nằm trong nền tảng biểu đồ.

Giá trị của những đợt điều chỉnh của thị trường

Các khuôn mẫu giá gần như luôn luôn (80% số trường hợp) được kéo dài qua các đợt điều chỉnh của thị trường, vì vậy đừng bao giờ nhụt chí và bỏ qua cơ hội tiềm năng trên thị trường chứng khoán khi trải qua các đợt bán ra hoặc giai đoạn suy thoái trung bình. Giai đoạn suy thoái có thể chỉ kéo dài từ 3 tới 6 tháng, hoặc trong những trường hợp hiếm gặp hơn, lên đến 2 năm. Nếu cẩn trọng theo sát những quy luật bán ra đã nêu trong cuốn sách này, bạn sẽ bán ra và bảo vệ được các khoản lợi tức, giảm thiểu mọi khoản thua lỗ, gia tăng nguồn vốn tiền mặt quan trọng, và đóng cửa các tài khoản vốn vay.

Ngay cả khi đã bán hết cổ phiếu và chuyển toàn bộ vốn sang tiền mặt, bạn sẽ không bao giờ muốn bỏ mặc tình hình thị trường bởi lẽ các giai đoạn suy thoái tạo ra những nền tảng mới trên những cổ phiếu mới có thể sẽ đạt mức tăng trưởng 1000% trong chu kỳ tiếp theo. Bạn sẽ không khờ dại bỏ qua những cơ hội tuyệt vời nhất trong cuộc đời đang được hình thành và ở ngay phía trước.

Khi thị trường bước vào giai đoạn suy thoái cũng là thời điểm bạn phải tiến hành những cuộc phân tích “hậu kỳ” về những quyết định mà mình đã đưa ra trước đó. Hãy đánh dấu thật chính xác trên biểu đồ ngày hoặc biểu đồ tuần điểm mà bạn đã mua vào và bán ra tất cả cổ phiếu trong năm vừa qua. Nghiên cứu các quyết định của mình và viết ra một số quy tắc mới để tránh lặp lại những sai lầm mà bạn đã phạm phải trong chu kỳ trước. Sau đó hãy nghiên cứu cẩn thận những cổ phiếu thành công lớn mà bạn đã bỏ qua hoặc đã xử lý không tốt. Hãy phát triển một số quy luật để đảm bảo rằng bạn mua những cổ

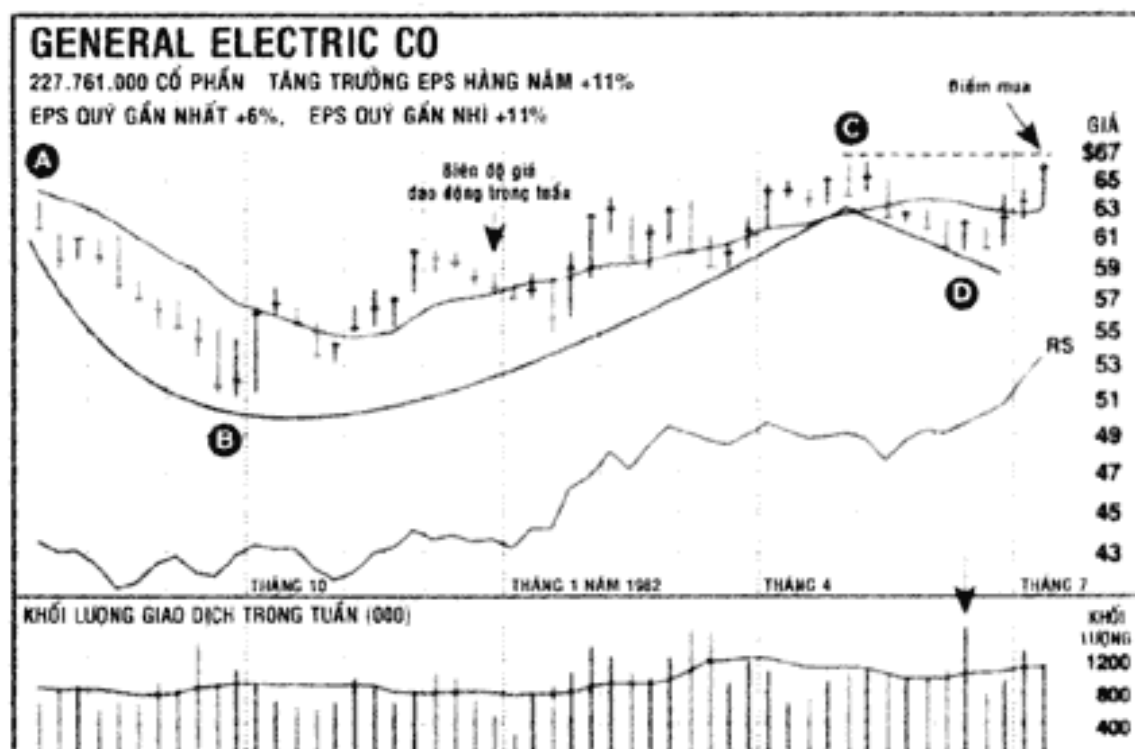
phiếu dẫn đầu thật sự trong giai đoạn tăng trưởng kế tiếp. Chắc chắn chúng sẽ xuất hiện, và đây là thời gian bạn phải theo dõi khi chúng bắt đầu hình thành các nền tảng. Vấn đề đặt ra là khi chúng bắt đầu bùng nổ, liệu bạn có sẵn trong tay một kế hoạch sẵn sàng để đầu tư vào chúng hay không.

Những khuôn mẫu giá khác cần tìm:

Cách xác định một khuôn mẫu giá “đĩa có quai”

“Đĩa có quai” là một khuôn mẫu giá tương tự như “tách có quai”, ngoại trừ việc phần “đĩa” thường trải rộng qua một thời gian dài hơn, khiến khuôn mẫu trở nên “nông” hơn. Nếu bạn thấy những cái tên “tách có quai” hoặc “đĩa có quai” nghe có vẻ kỳ cục, hãy xét đến việc bao nhiêu năm trời nay bạn vẫn quen gọi hai chòm sao “Gấu lớn” và “Gấu nhỏ”.

Biểu đồ sau đây của công ty General Electric trình bày một ví dụ của cấu trúc đĩa có quai.

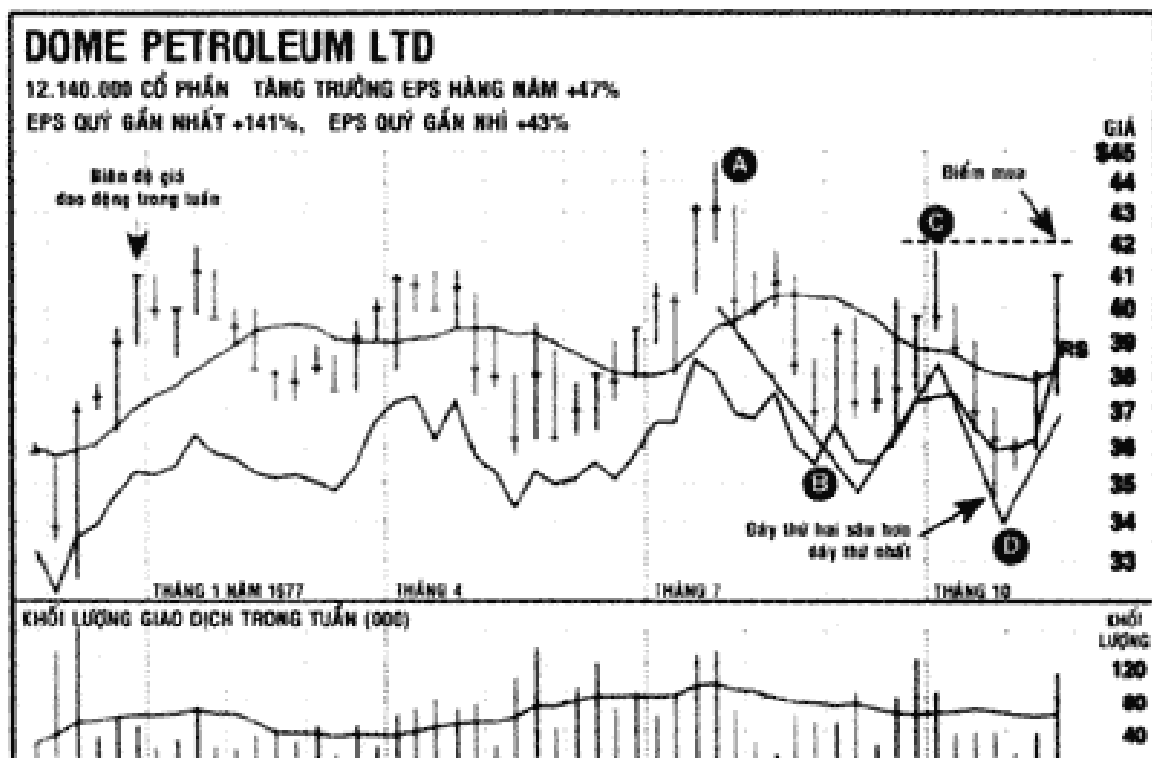

Tăng trưởng 74% trong 11 tháng

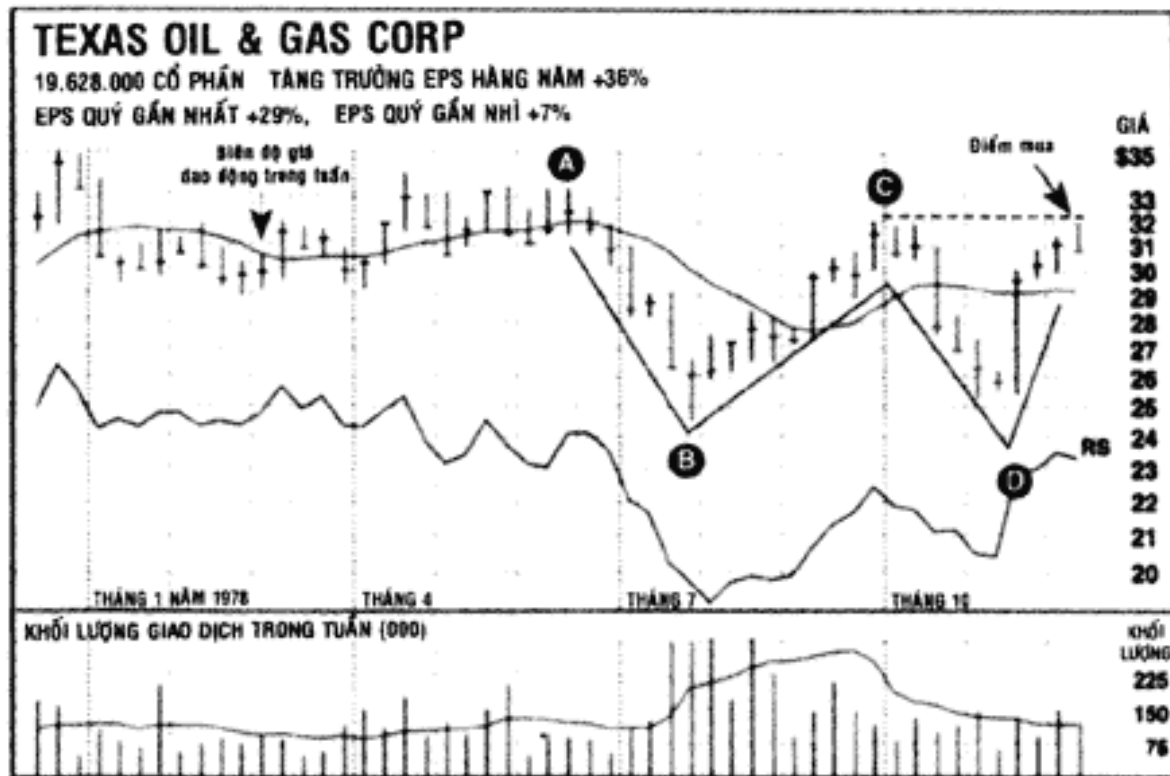
Nhận diện một khuôn mẫu giá “đáy chữ W”

Khuôn mẫu giá “đáy chữ W” có phần đáy giá trông giống như chữ “W.” Khuôn mẫu này thường không xuất hiện nhiều bằng khuôn mẫu “tách có quai.” Thông thường điều quan trọng cần lưu ý là đáy thứ hai của “chữ W” sẽ xuống ngang bằng với đáy giá thứ nhất hoặc, trong đa số trường hợp, sâu hơn một hoặc hai điểm, do đó tạo ra một cuộc “giữ bờ” các nhà đầu tư yếu.

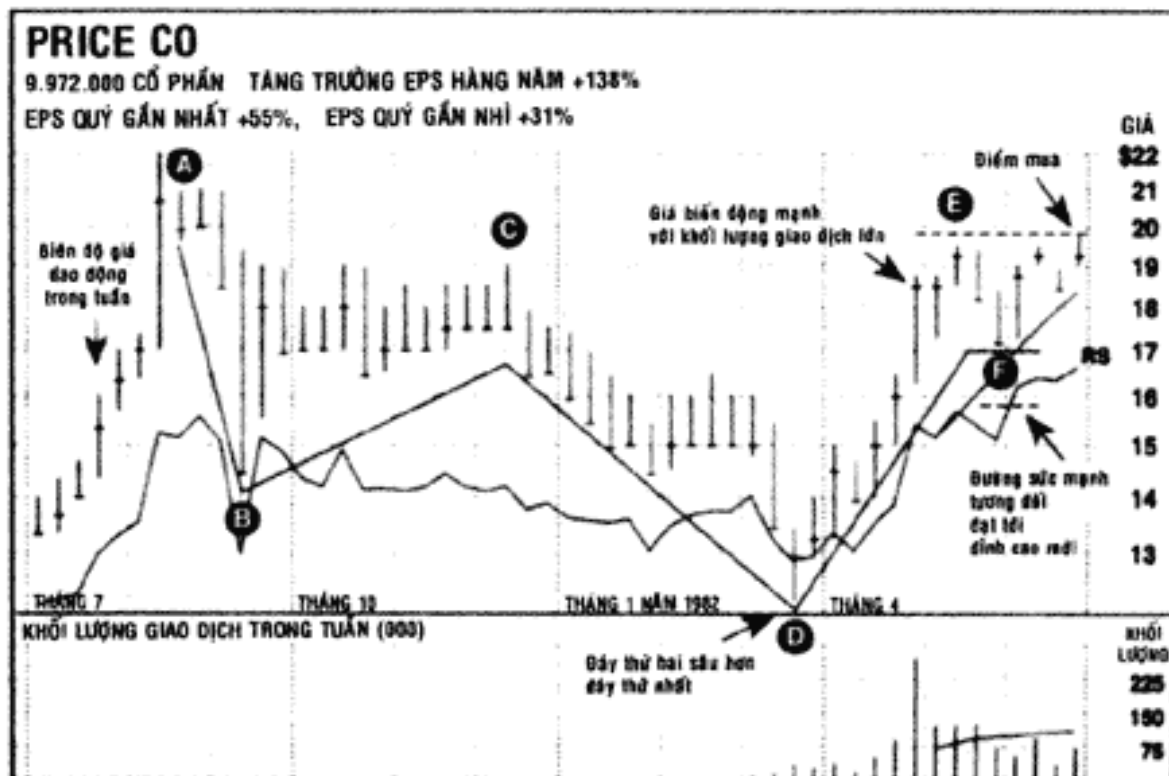
Khuôn mẫu “đáy chữ W” cũng có thể có quai, mặc dù chi tiết đó không thuộc về bản chất của khuôn mẫu. Độ sâu và chiều rộng của nó tương tự như khuôn mẫu tách có quai. Theo lý thuyết, khuôn mẫu đáy chữ W có thể không mạnh bằng khuôn mẫu tách có quai đúng đắn, do cổ phiếu phải rơi xuống đáy giá hai lần để hình thành khu vực chữ W. Điểm mua đúng trong khuôn mẫu này được đặt tại đỉnh của nhánh bên phải của chữ W, nơi cổ phiếu đi lên sau lần rớt giá thứ hai. Điểm mua đúng phải có giá bằng với đỉnh giá ở giữa chữ W. Nếu khuôn mẫu đáy chữ W có quai, thì đỉnh giá của phần quai sẽ là điểm mua đúng. Những

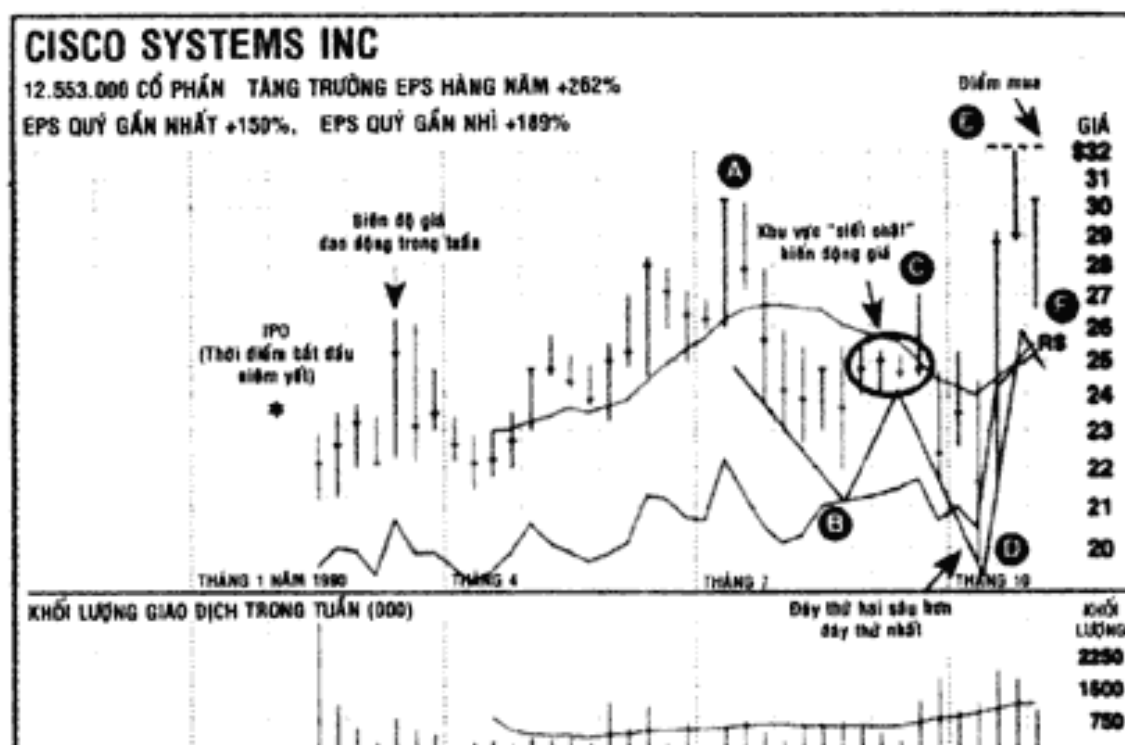
Khuôn mẫu giá đáy chữ W, tăng giá 918% trong 44 tháng

Khuôn mẫu giá đáy chữ W, tăng giá 532% trong 23 tháng

Khuôn mẫu giá đáy chữ W, tăng trưởng 110% trong 11 tháng

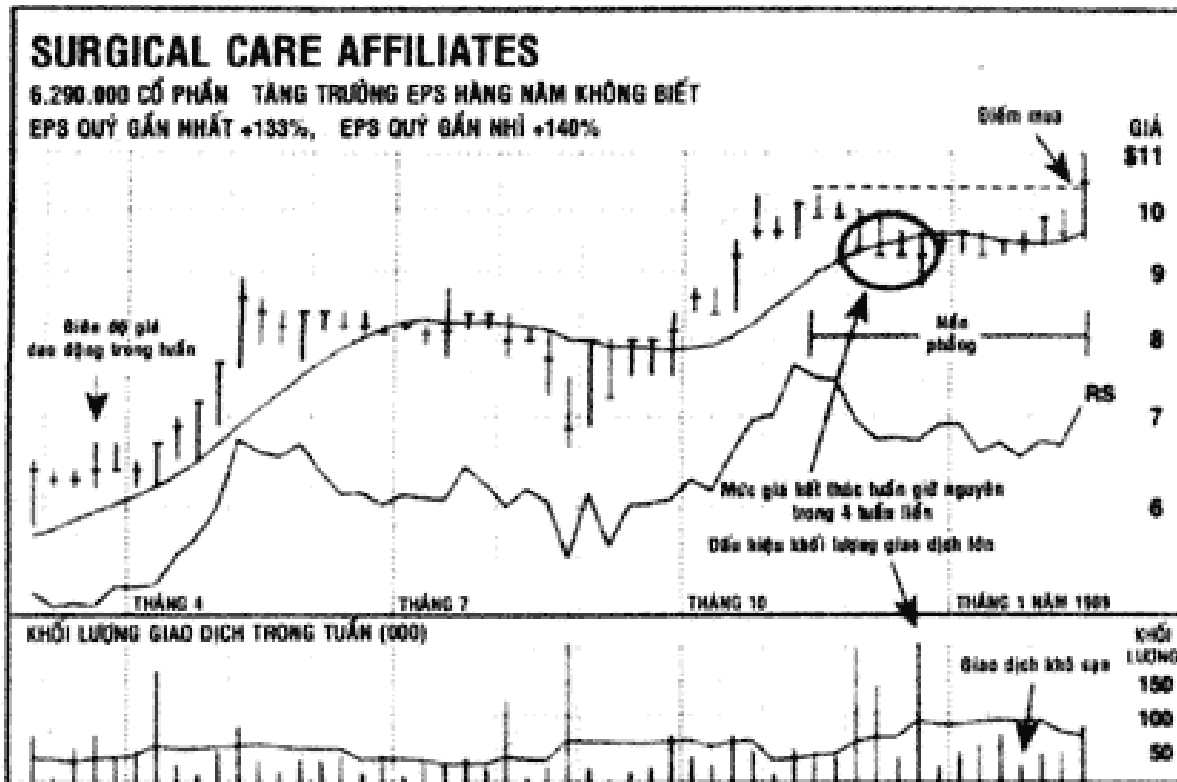
Khuôn mẫu giá đáy chữ W, tăng trưởng 74445% trong 113 tháng

biểu đồ sau đây của Dome Petroleum, Texas Oil & Gas, Price Co., và Cisco Systems là những ví dụ tuyệt vời của khuôn mẫu “đáy chữ W” hình thành vào các năm 1977, 1978, 1982, và 1990. Những điểm mua tương ứng là 42 đô-la, 32 đô-la, 20 đô-la, và 32 đô-la.

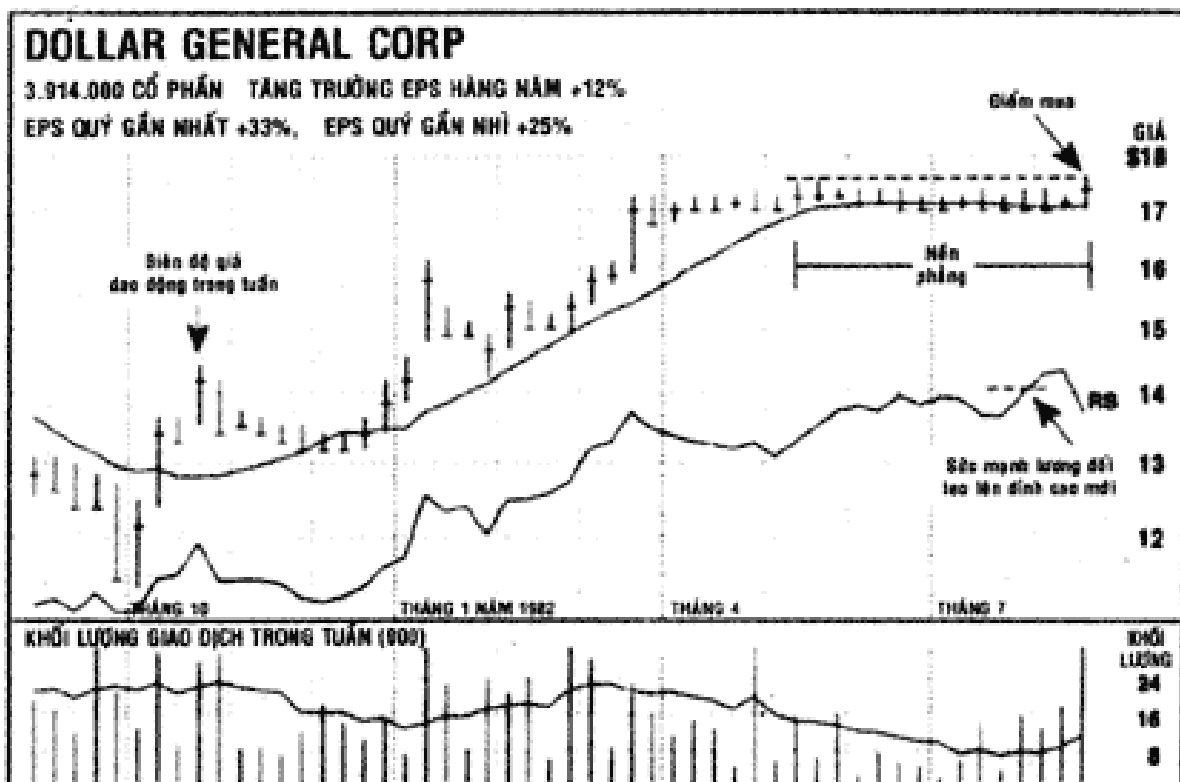
Đối với khuôn mẫu “đáy chữ W” (xem các biểu đồ), các biểu tượng sau sẽ được áp dụng: A = điểm bắt đầu khuôn mẫu; B = đáy giá thứ nhất; C = đỉnh giá giữa chữ W, nơi được chọn làm điểm mua; D = đáy giá thứ hai. Nếu khuôn mẫu này có quai, thì có thêm E = đỉnh giá của phần quai (chọn làm điểm mua) và F = đáy giá của phần quai.

Định nghĩa cấu trúc giá “nền phẳng”

“Nền phẳng” là một cấu trúc giá hứa hẹn khác. Đây thường là nền tảng 2 giai đoạn hình thành sau khi một cổ phiếu tăng giá 20% hoặc nhiều hơn từ một khuôn mẫu “tách có quai”, “đĩa

Khuôn mẫu nền phẳng. Tăng giá 1833% trong 33 tháng.

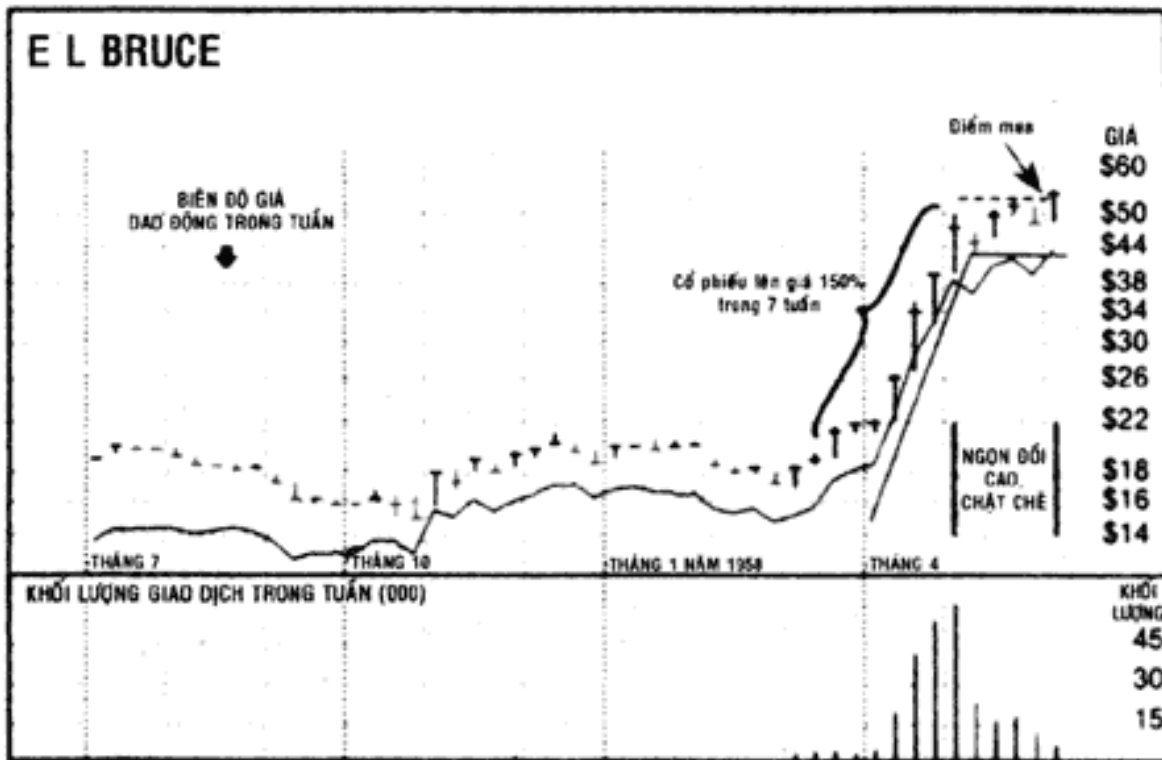
Khuôn mẫu nền phẳng. Tăng giá 705% trong 34 tháng

có quai”, hoặc “đáy chữ W.” Cấu trúc nền phẳng tạo nên một đường nằm ngang kéo dài với biên độ dao động giá bị siết rất chặt trong ít nhất là 5 hoặc 6 tuần, và nó không điều chỉnh quá 10% tới 15%. Standard Oil ở Ohio trong tháng 5 năm 1979, Smith-Kline trong tháng 3 năm 1978, Dollar General trong năm 1982, và Surgical Care Affiliates trong năm 1989 là những ví dụ minh họa tốt cho khuôn mẫu nền phẳng (xem hai biểu đồ sau đây). Pep Boys trong tháng 3 năm 1981 đã hình thành một nền phẳng dài hơn. Nếu đã bỏ lỡ cuộc đột phá đầu tiên của một cổ phiếu nào đó từ khuôn mẫu “tách có quai”, bạn vẫn nên để mắt tới nó. Có thể đến một lúc nào đó nó sẽ hình thành một nền phẳng và tạo cho bạn cơ hội mới để mua.

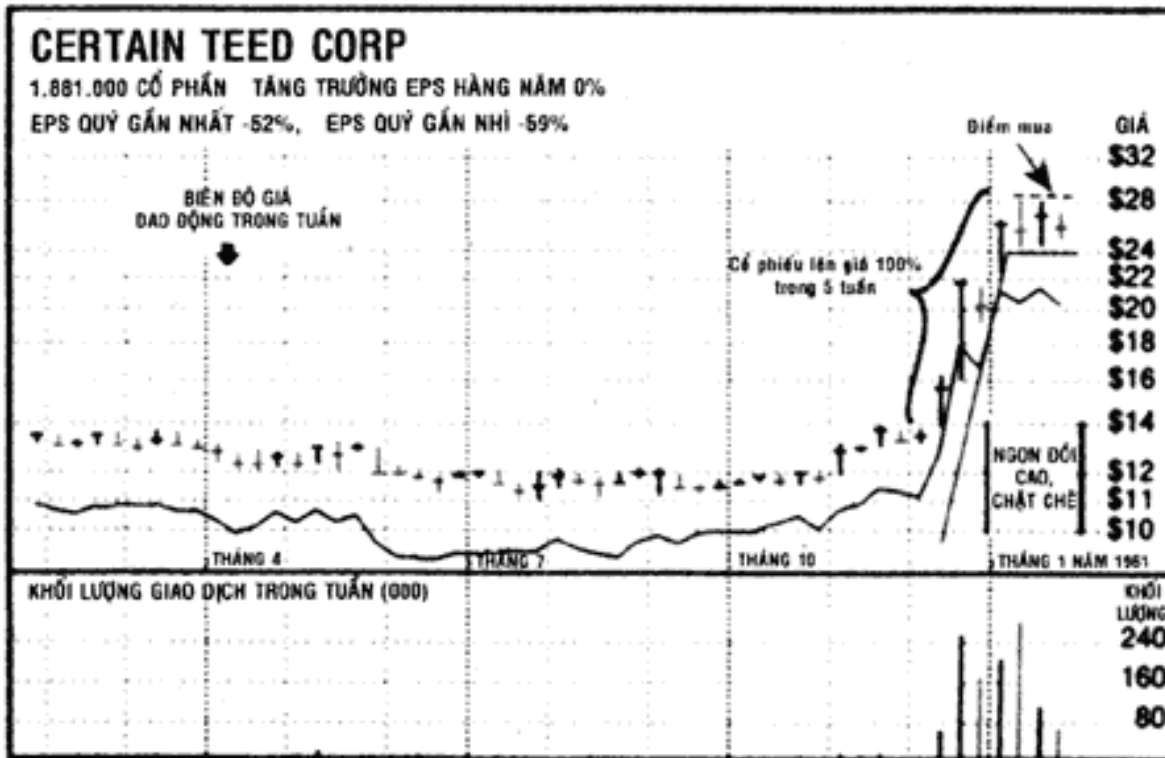
Khuôn mẫu “ngọn đồi cao, chặt chẽ” ít gặp

Khuôn mẫu “ngọn đồi cao, chặt chẽ” rất hiếm gặp và chỉ xuất hiện ở không quá một hoặc hai cổ phiếu trong mỗi giai đoạn tăng trưởng. Nó khởi đầu bằng một cuộc tăng giá khoảng từ 100% tới 120% trong một khoảng thời gian rất ngắn (4- 8 tuần), sau đó điều chỉnh theo hướng nằm ngang, thông thường trong 3, 4, hoặc 5 tuần, không quá 10% tới 20%. Đây là một trong những khuôn mẫu mạnh nhất, nhưng cũng rất rủi ro và khó diễn dịch đúng. Nhiều cổ phiếu có thể vọt lên đến 200% hoặc cao hơn nữa từ khuôn mẫu này. (Xem các biểu đồ của E.L. Bruce, tháng 6 năm 1958; Certain-teed, tháng 1 năm 1961; Syntex, tháng 7 năm 1963, Rollins, tháng 7 năm 1964; Emulex, tháng 10 năm 1999; và Qualcomm, tháng 12 năm 1999.)

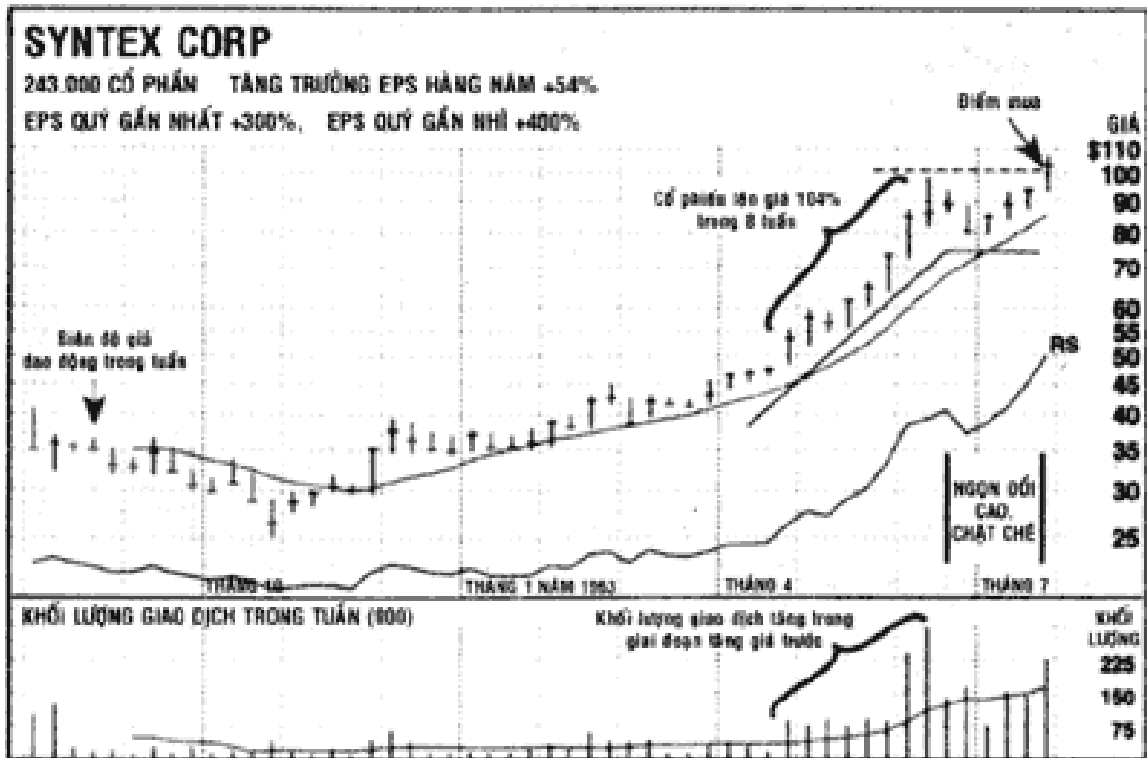
Khuôn mẫu của E.L. Bruce hình thành trong quý 2 năm 1958, tại mức giá khoảng 50 đô-la, cung cấp một khuôn mẫu tiền lệ hoàn hảo cho cuộc tăng trưởng của Certain-teed trong năm 1961. Đến lượt Certain-teed lại trở thành hình mẫu mà tôi đã áp dụng để mua cổ phiếu thắng lợi lớn đầu tiên của mình, Syntex, vào tháng 7 năm 1963.

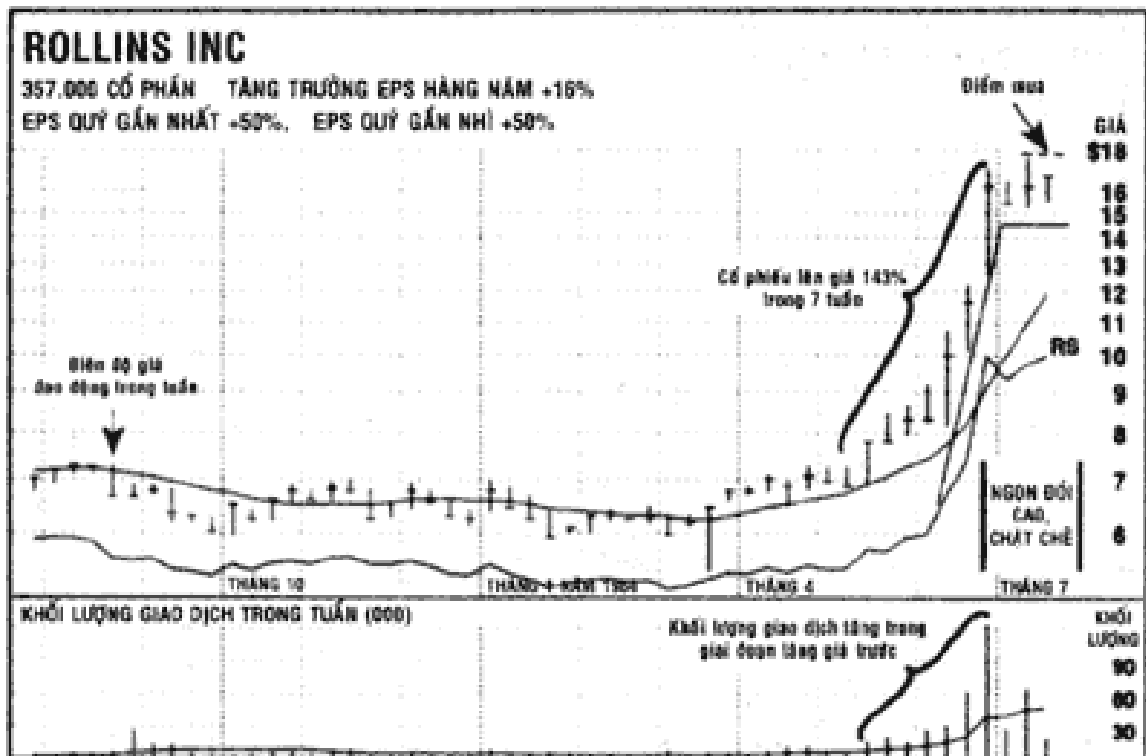
Khuôn mẫu giá “ngọn đối cao, chặt chẽ.”
Tăng giá hơn 200% trong 2 tháng.

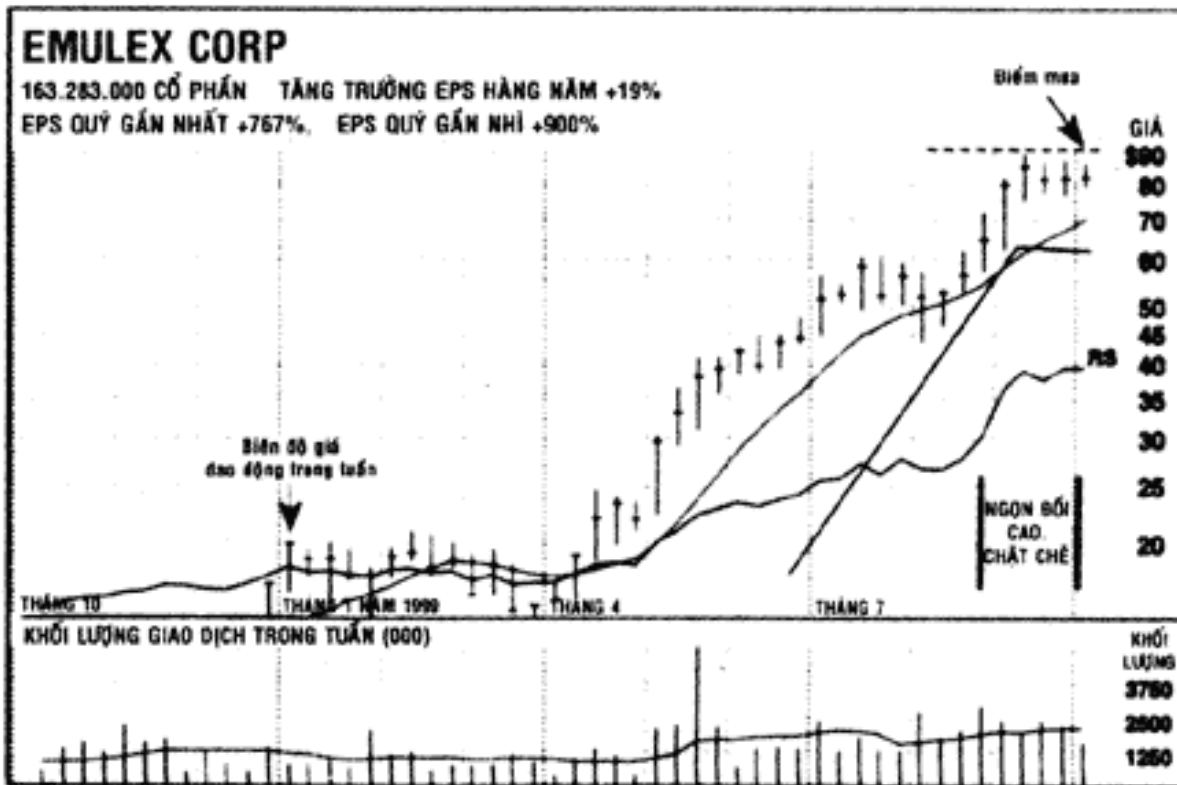
Khuôn mẫu giá “ngọn đối cao, chặt chẽ.”
Tăng giá 482% trong 12 tháng.

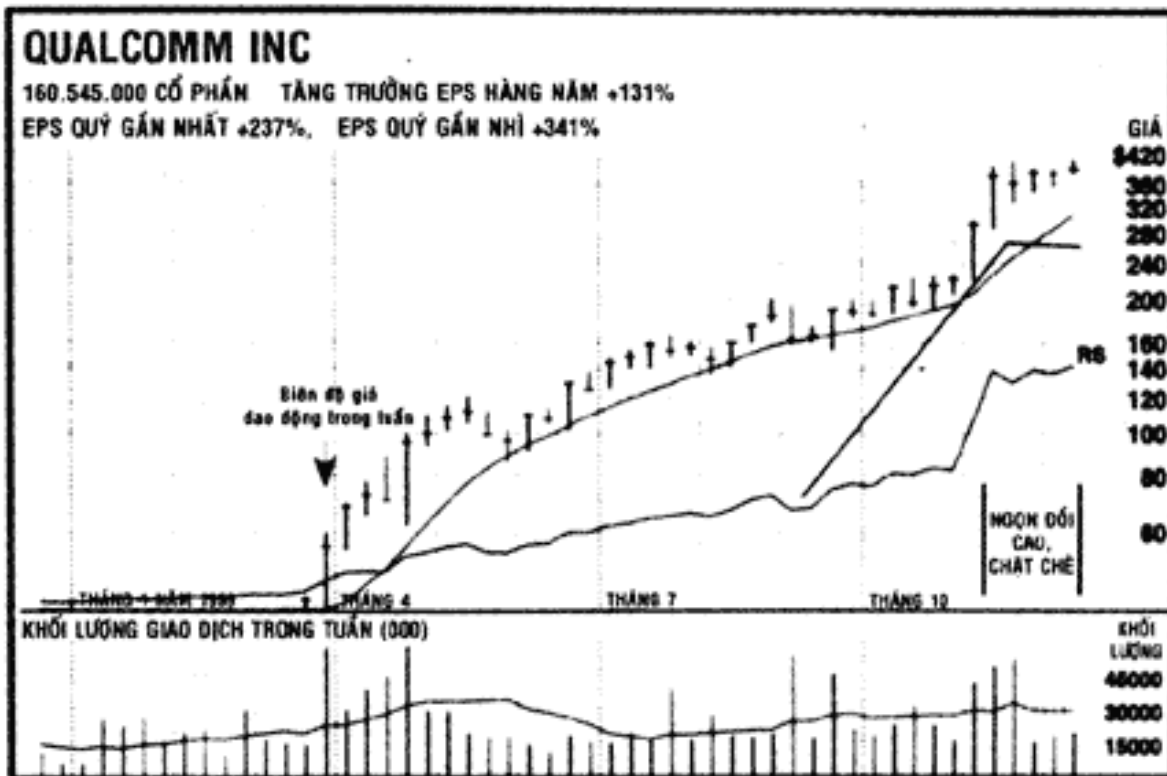
Khuôn mẫu giá “ngọn đối cao, chặt chẽ.”
 Tăng giá 482% trong 6 tháng.

Khuôn mẫu giá “ngọn đối cao, chặt chẽ.”
 Tăng giá 89% trong 2 tháng.

Khuôn mẫu giá “ngọn đối cao, chặt chẽ.”
 Tăng giá 404% trong 6 tháng.

Khuôn mẫu giá “ngọn đối cao, chặt chẽ.”
 Tăng giá 96% trong 1 tháng.

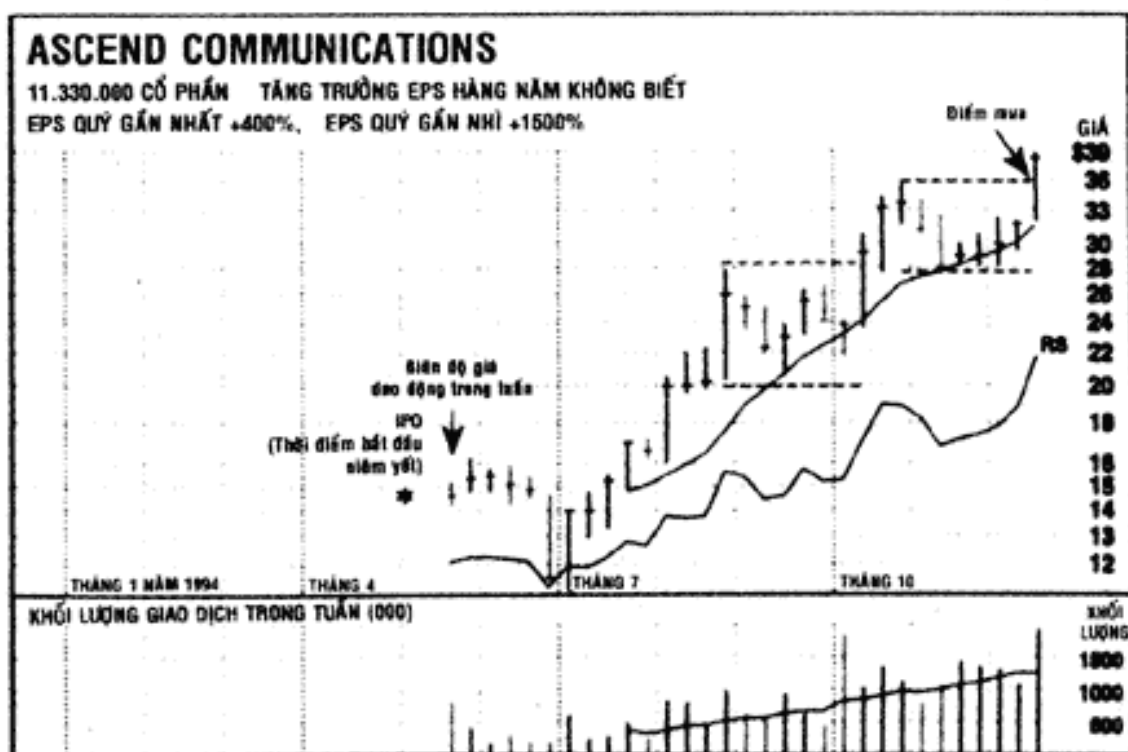
Một nền tảng đặt trên một nền tảng khác là gì?

Trong những thời kỳ cuối của giai đoạn thị trường suy thoái, những điều kiện có vẻ tiêu cực lại có thể giới thiệu một nhà dẫn dắt thị trường năng động mới cho giai đoạn tăng trưởng kế tiếp. Tôi gọi hiện tượng bất thường này là một “nền tảng đặt trên nền tảng khác.”

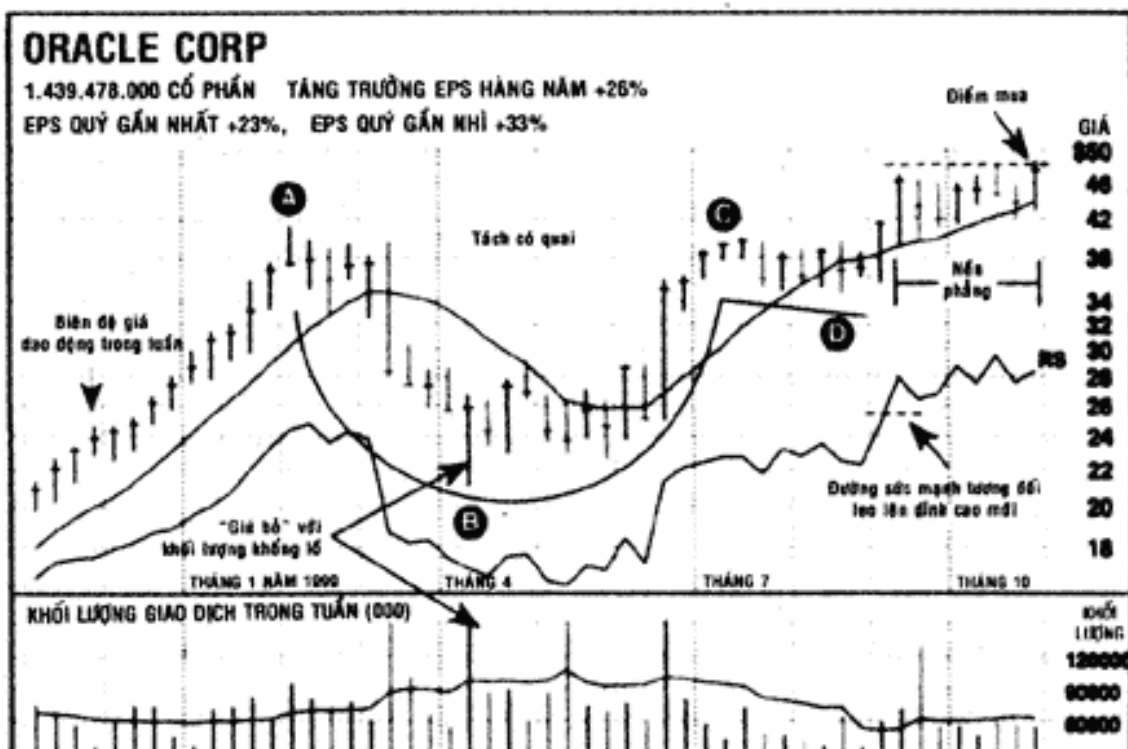
Điều xảy ra là một cổ phiếu mạnh đột phá khỏi nền tảng của nó và leo lên nhưng không thể đạt tới tỉ lệ tăng trưởng 20% - 30% như bình thường bởi lẽ thị trường chung đang bắt đầu một đợt rớt giá mới. Do vậy, giá của cổ phiếu này bị kéo xuống và nó hình thành một khu vực giá ổn định thứ hai ngay trên đỉnh của nền tảng trước đó trong khi các chỉ số bình quân của thị trường vẫn tiếp tục xuống đến các điểm đáy mới.

Khi giai đoạn suy thoái của thị trường chung chấm dứt, điều này sẽ luôn luôn xảy ra, cổ phiếu nói trên thường có khuynh hướng trở thành một trong những cổ phiếu đầu tiên leo lên đỉnh giá mới để chuẩn bị cho một đợt tăng trưởng vũ bão. Nó cũng tương tự như dòng suối bị chướng ngại vật lớn ngăn cản. Một khi chướng ngại vật (trong trường hợp này là thị trường suy thoái) được tháo gỡ, dòng suối tự do thực hiện điều mà nó đã muốn làm từ lâu. Đây là một ví dụ nữa chứng tỏ chúng ta thật ngu ngốc nếu chúng ta thất vọng và buồn phiền về thị trường hoặc đánh mất sự tự tin của mình. Vòng đua lớn kế tiếp có thể chỉ còn một vài tháng nữa sẽ diễn ra.

Hai trong số những khuyến nghị mua vào thành công nhất của công ty chúng tôi trong năm 1978 (M/A-Com và Boeing) đã thể hiện những khuôn mẫu “nền tảng đặt trên nền tảng” này. Cổ phiếu thứ nhất đã tăng trưởng 180%, cổ phiếu thứ hai 950%. Ascend Communications và Oracle (xem các biểu đồ sau đây) là những ví dụ khác của khuôn mẫu này. Sau khi đột phá lên từ đáy của thị trường suy thoái vào tháng 12 năm 1994, Ascend Communications đã leo thang gần 1500% trong 17 tháng. Oracles lại lập lại khuôn mẫu “nền tảng trên nền tảng” của nó trong tháng 10 năm 1999 và tăng trưởng gần 300%.

Nền tảng dựa trên nền tảng.
 Tăng giá 1496% trong 17 tháng

Nền tảng dựa trên nền tảng.
 Tăng giá 274% trong 5 tháng

Các nền dốc lên

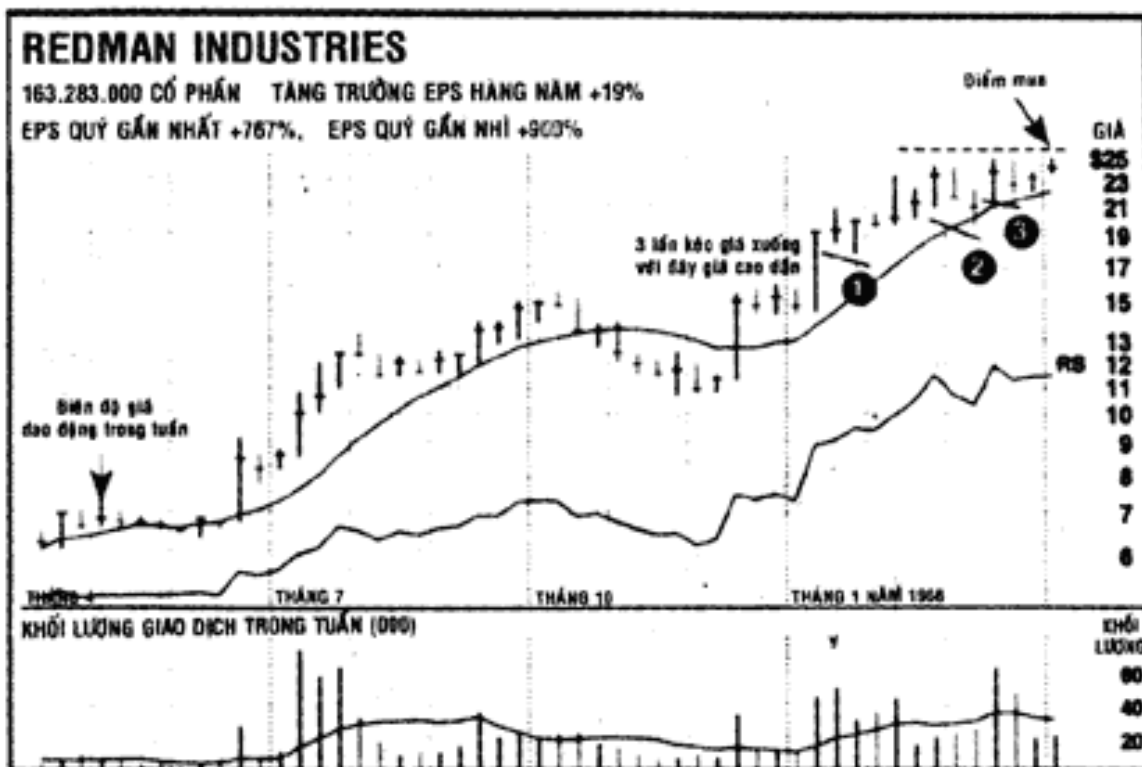
Nền dốc lên, cũng giống như nền phẳng, xuất hiện trong khoảng giữa đường tăng trưởng sau khi cổ phiếu đột phá khỏi nền tảng tách có quai hoặc đáy chữ W. Nó có ba đợt kéo giá xuống từ 10% tới 20% với đáy giá của đợt sau luôn luôn cao hơn đáy giá của đợt trước, và đó chính là lý do tôi gọi nó là một nền dốc lên. Mỗi kỳ kéo giá xuống thường xảy ra do tình trạng suy thoái của thị trường chung tại thời điểm đó. (Xem điểm được đánh số 1, 2, và 3 trên các biểu đồ của Redman Industries và America Online.)

Cổ phiếu Boeing đã hình thành một nền dốc lên kéo dài 13 tuần trong quý 2 năm 1954 và sau đó đã tăng giá gấp đôi. Redman Industries, công ty sản xuất nhà ở di động, có một nền dốc lên 11 tuần trong quý đầu năm 1968 và leo thang 500% chỉ trong 37 tuần. America Online cũng tạo nên kiểu nền tảng tương tự trong quý 1 năm 1999 và nối lại cuộc tăng trưởng tổng cộng 500% từ khi nó đột phá khỏi nền tảng tách có quai kéo dài 14 tuần vào tháng 10 năm 1998. Như vậy, bạn thấy đó, rõ ràng là lịch sử vẫn tự lặp lại. Bạn càng hiểu biết và có thể nhận diện nhiều nền tảng trong quá khứ thì càng có thể kiếm được nhiều tiền hơn trên thị trường chứng khoán hôm nay. (Xem các biểu đồ ví dụ sau đây.)

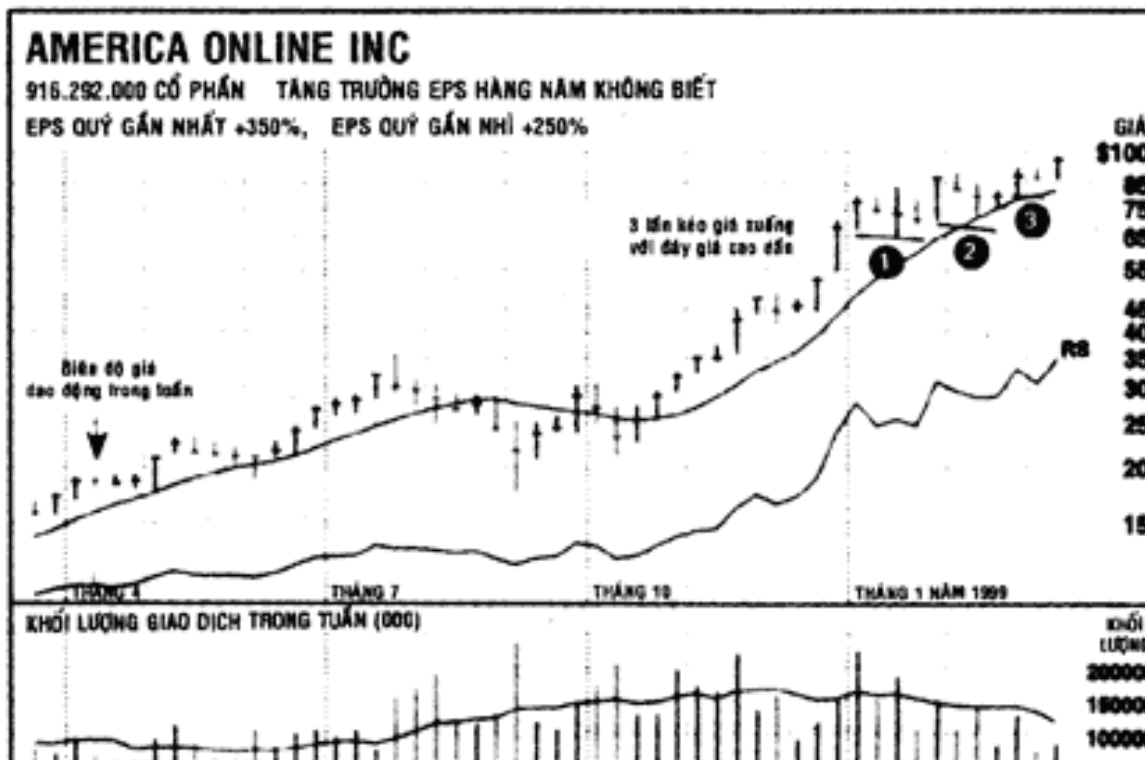
Cấu trúc giá rộng và lỏng lẻo là “tín hiệu giả”

Các biểu đồ trông có vẻ rộng và lỏng lẻo thường sẽ thất bại, nhưng sau đó có thể được siết chặt lại.

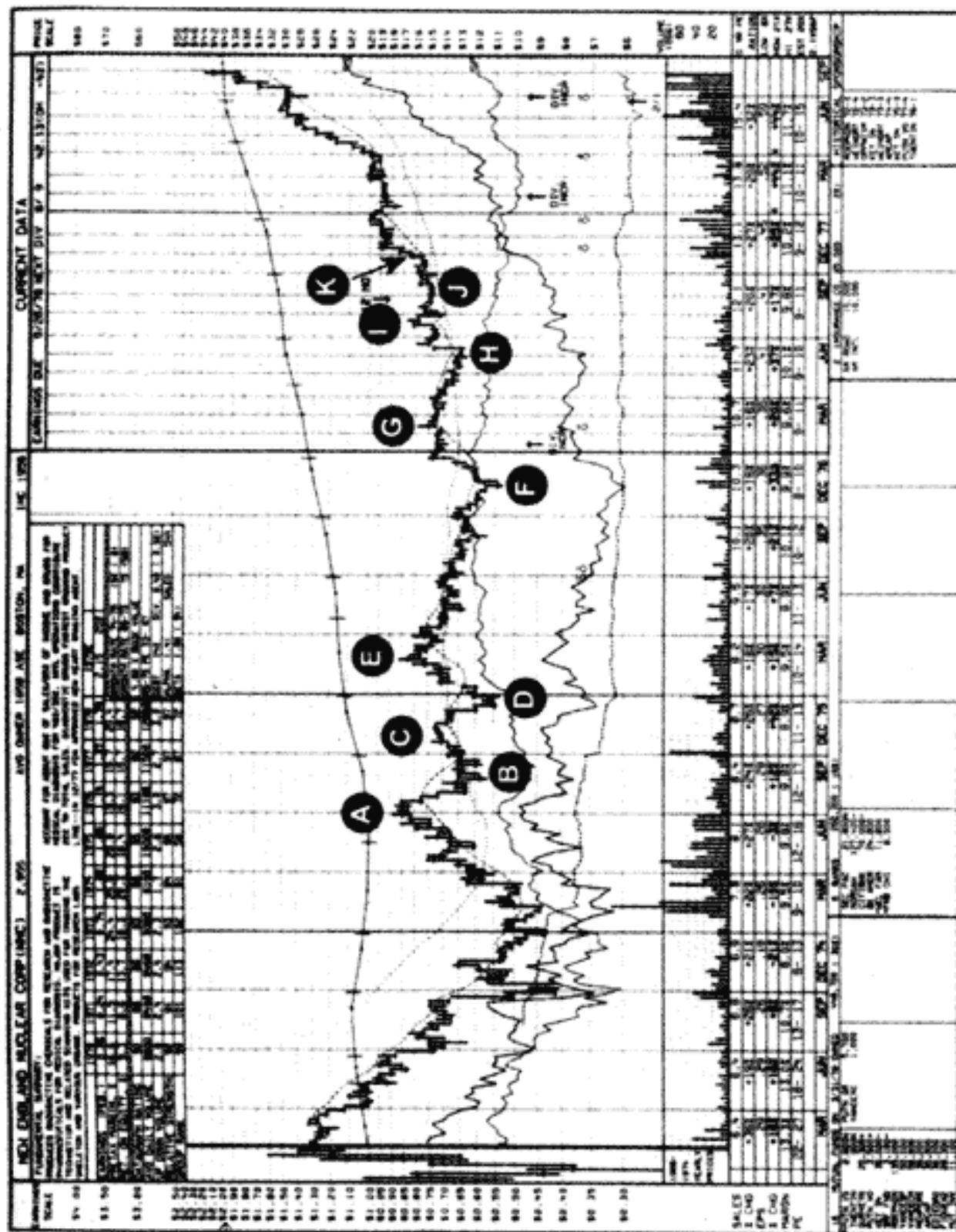
New England Nuclear và Houston Oil & Minerals là hai trường hợp các cổ phiếu đã tự siết chặt lại sau những biến động về giá rộng, lỏng lẻo, và thất thường. Tôi nhắc tới hai ví dụ này vì tôi đã bỏ lỡ cả hai khi đến thời của chúng. Luôn là một hành động khôn ngoan khi xem xét lại những cổ phiếu thành công lớn mà bạn đã bỏ lỡ để tìm ra lý do tại sao bạn không nhận diện được chúng khi chúng đã “chín muồi” và sẵn sàng leo thang.

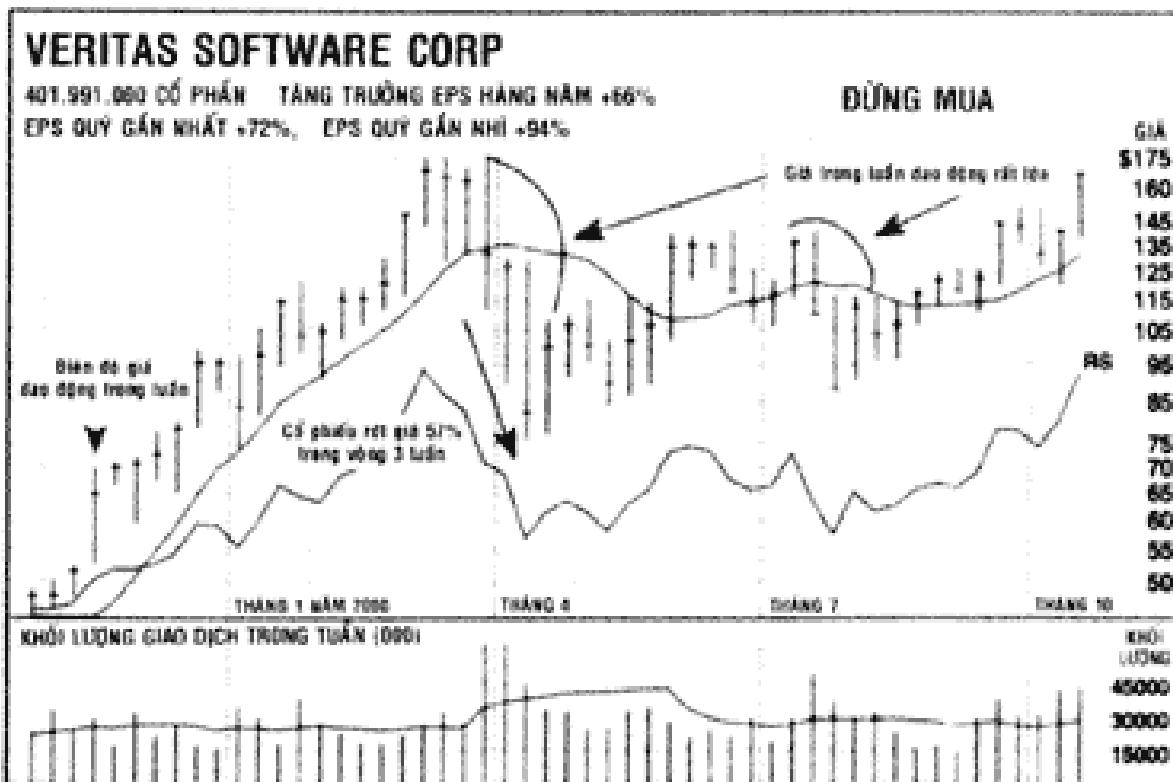
Khuôn mẫu nền dốc lên. Tăng giá 503% trong 9 tháng.

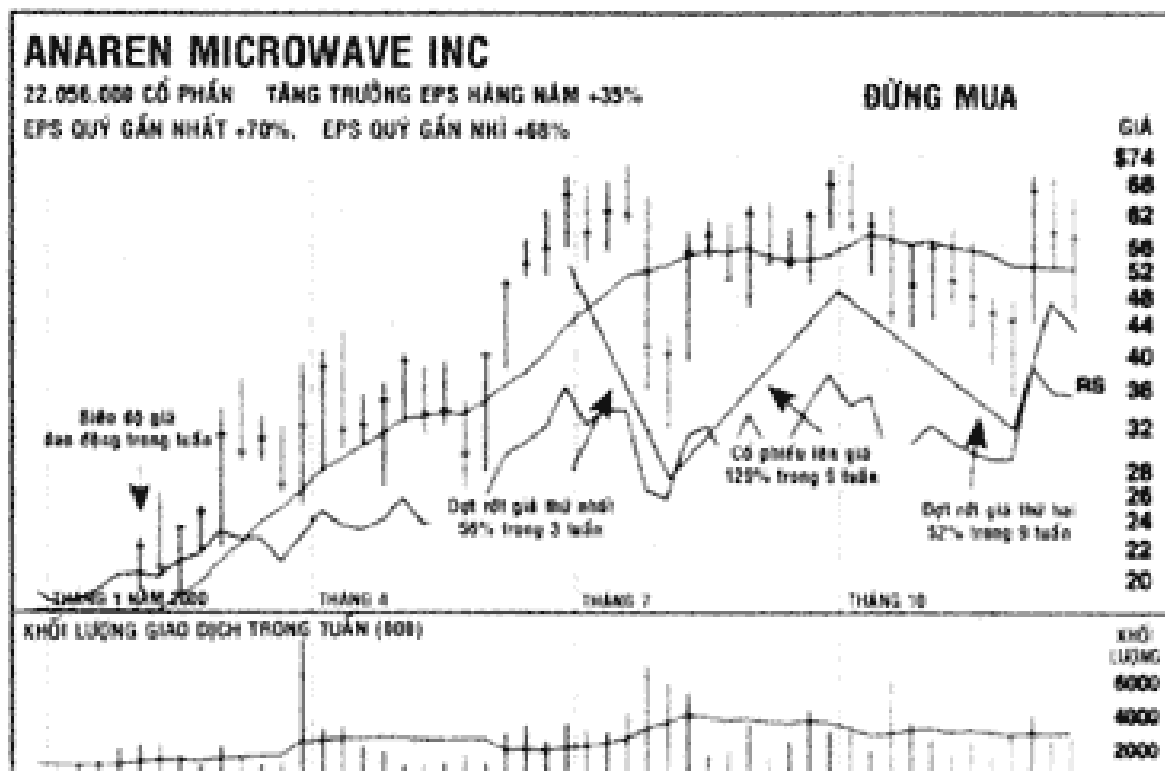
Khuôn mẫu nền dốc lên. Tăng giá 91% trong 1 tháng.

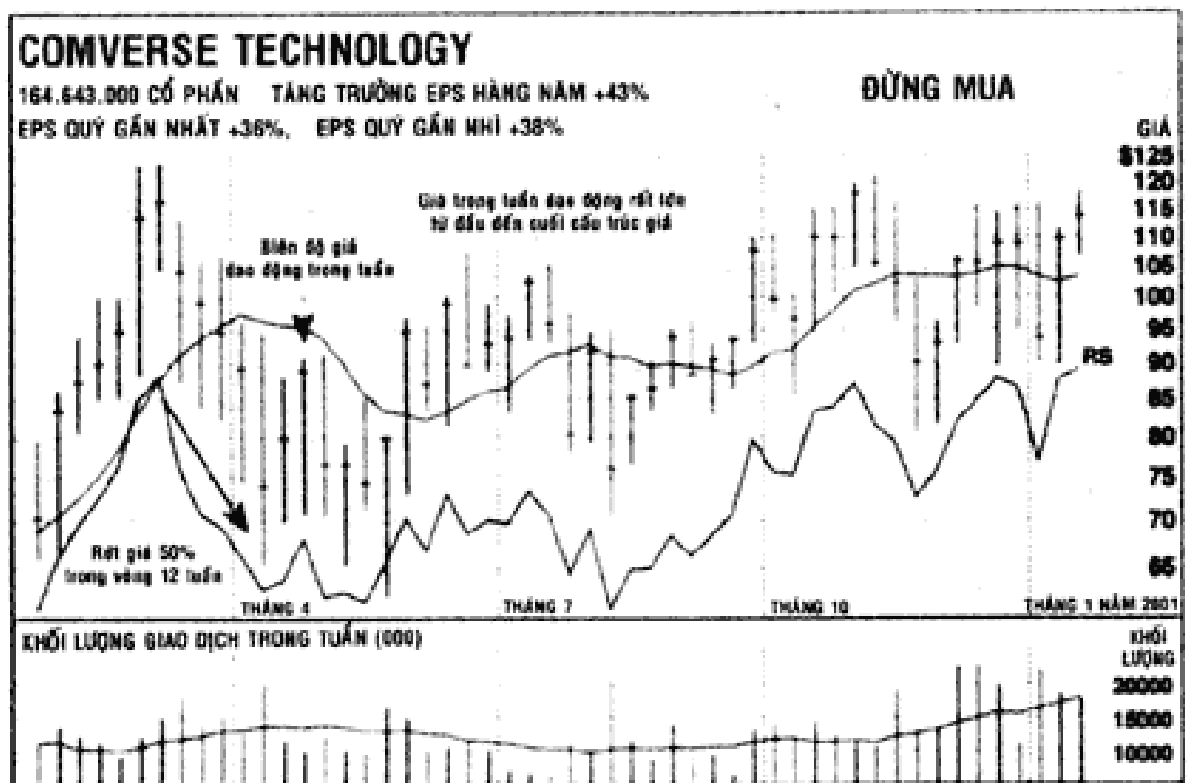
New England Nuclear. Cấu trúc giá rộng và lỏng lẽo được siết lại thành một cơ cấu giá có tính xây dựng.

Khuôn mẫu giá rộng và lỏng lẻo. Rớt giá 90% trong 11 tháng.

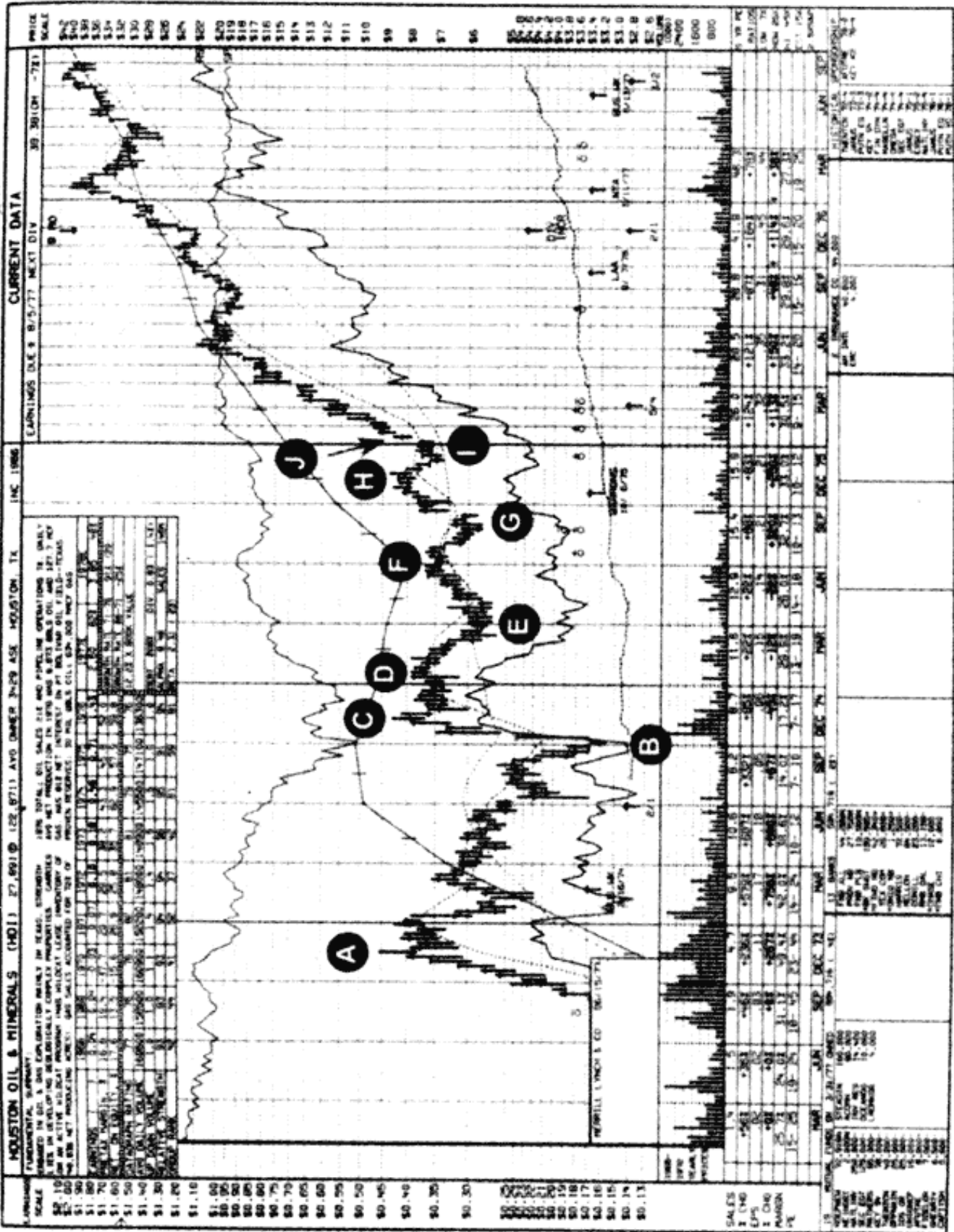
Khuôn mẫu giá rộng và lỏng lẻo. Rớt giá 83% trong 3 tháng.

Khuôn mẫu giá rộng và lỏng lẻo. Rớt giá 87% trong 9 tháng.

New England Nuclear đã hình thành một khuôn mẫu rộng, lỏng lẻo và không vững chắc trông giống như một khuôn mẫu đáy chữ W ở các điểm từ A tới E (xem biểu đồ sau đây). Nó rớt giá khoảng 40% kể từ điểm khởi đầu A cho tới D. Như thế là quá nặng, và mất quá nhiều thời gian – khoảng 6 tháng – mới xuống đến đáy. Bạn hãy chú ý dấu hiệu bổ sung được cung cấp bởi chiều hướng đi xuống của đường biểu diễn sức mạnh tương đối của nó xuyên suốt khuôn mẫu thiếu vững chắc này. Mua vào tại điểm E là sai. Ngoài ra phần cán cũng quá ngắn và không hướng xuống để có thể tạo ra một cuộc “giữ bờ.” Nó vênh lên tính theo mức giá sàn của các tuần.

New England Nuclear lại hình thành nền tảng thứ hai từ điểm E qua F và tới G. Tuy nhiên, nếu mua vào tại G, bạn lại phạm sai lầm một lần nữa. Cơ hội chưa chín muồi bởi lẽ nền tảng được tạo nên vẫn còn rộng và lỏng lẻo. Giai đoạn từ E tới F chứng kiến một cuộc trượt dốc dài với đường sức mạnh tương

Cấu trúc giá rộng và lỏng lẻo được siết chặt thành một cơ cấu giá có tính xây dựng

đối suy giảm trầm trọng. Cuộc leo thang trở lại từ đáy F tới điểm đột phá “giả” tại G diễn ra quá nhanh và bất thường, diễn ra chỉ trong vòng 3 tháng. 3 tháng cải thiện sức mạnh tương đối so với 17 tháng tuột dốc là không đủ để biến chiều hướng tiêu cực trước đó thành một chiều hướng tích cực.

Sau đó cổ phiếu rớt giá từ G tới H dường như để hình thành phần quai của khuôn mẫu “tách có quai” bắt đầu từ điểm F. Nếu bạn mua tại điểm I trong nỗ lực đột phá, cổ phiếu sẽ lại thất bại một lần nữa. Lý do: Phần cán quá rộng; nó tuột dốc tới 20%. Tuy nhiên, sau lần thất bại đó, cổ phiếu cuối cùng cũng tự siết chặt cấu trúc giá của nó từ I qua J đến K, và 15 tuần sau, bắt đầu từ điểm K, nó đột phá lên từ một nền tảng chặt chẽ, vững chắc và sau đó đã tăng giá gấp ba lần. Bạn hãy lưu ý hướng đi lên mạnh mẽ và chắc chắn của đường sức mạnh tương đối tính từ điểm K trở về điểm F.

Chắc chắn sẽ có những thời điểm đúng và những thời điểm sai để mua một cổ phiếu, nhưng để hiểu được cách phân biệt đòi hỏi một chút công sức nghiên cứu. Lúc đầu bạn sẽ thấy không dễ, nhưng nó có thể mang lại cho bạn những phần thưởng to lớn.

Một số khuôn mẫu không vững chắc, quá rộng và lỏng lẻo đã “lừa” được mọi người mua vào trong giai đoạn suy thoái của thị trường bắt đầu từ tháng 3 năm 2000: Veritas Software ngày 20 tháng 10 năm 2000; Anaren Microwave ngày 28 tháng 12 năm 2000; và ComverseTechnology ngày 24 tháng 1 năm 2001 (xem các biểu đồ sau đây).

Công ty Houston Oil & Minerals đã đề cập ở trên là một ví dụ thậm chí còn “ly kỳ” hơn của trường hợp có phần “quai” điều chỉnh từ điểm F tới G trở thành một khuôn mẫu rộng và lỏng lẻo rồi sau đó siết chặt lại thành một cấu trúc giá hứa hẹn (xem biểu đồ kèm theo). Giai đoạn từ A qua B tới C rất rộng, lỏng lẻo và bất ổn (tỉ lệ điều chỉnh quá lớn), đoạn từ B

tới C là giai đoạn tăng trưởng thẳng tuột, không gặp phải một đợt kéo giá xuống nào. Các điểm C và D là những nỗ lực thất bại hòng đột phá khỏi một khuôn mẫu giá thiếu vững chắc, và tương tự là điểm H, nỗ lực đột phá khỏi nền tảng “tách có quai” quá rộng và lỏng lẻo. Sau đó, hình thành một nền tảng chặt chẽ kéo dài 9 tuần từ điểm H qua I tới J. (Lưu ý khối lượng giao dịch cạn kiệt đến cực độ tại những đáy giá thuộc tháng 12 năm 1975 – xem biểu đồ.)

Một nhà môi giới chứng khoán lanh lợi ở Hartford, Connecticut, đã thông báo với tôi về cấu trúc này. Tuy nhiên, tôi đã quá phụ thuộc vào các khuôn mẫu giá kém cỏi của hai năm trước và mức lợi tức thấp hơn mong đợi nên đã chậm chân khi cổ phiếu bất ngờ thay đổi cách ứng xử của nó chỉ trong 9 tuần. Vả lại có lẽ tôi đã phần nào nhút nhát do e ngại trước đợt leo thang mạnh mẽ của cổ phiếu Houston Oil trong giai đoạn tăng trưởng đầu năm 1973. Điều này chứng tỏ quan điểm cá nhân thường hay sai, còn thị trường hầu như không thể sai.

Những ví dụ nêu trên cũng chỉ ra một nguyên lý rất quan trọng. Cần phải có thời gian chúng ta mới có thể thay đổi những quan điểm đã hình thành trong một thời gian dài của mình. Trong trường hợp cụ thể nói trên, tỉ lệ tăng trưởng lợi tức lên tới 357% trong quý hiện tại sau ba quý thua lỗ cũng không thể thay đổi quan điểm bi quan sai lầm của tôi về cổ phiếu này. Điểm mua đúng đã trôi qua trong tháng 1 năm 1976.

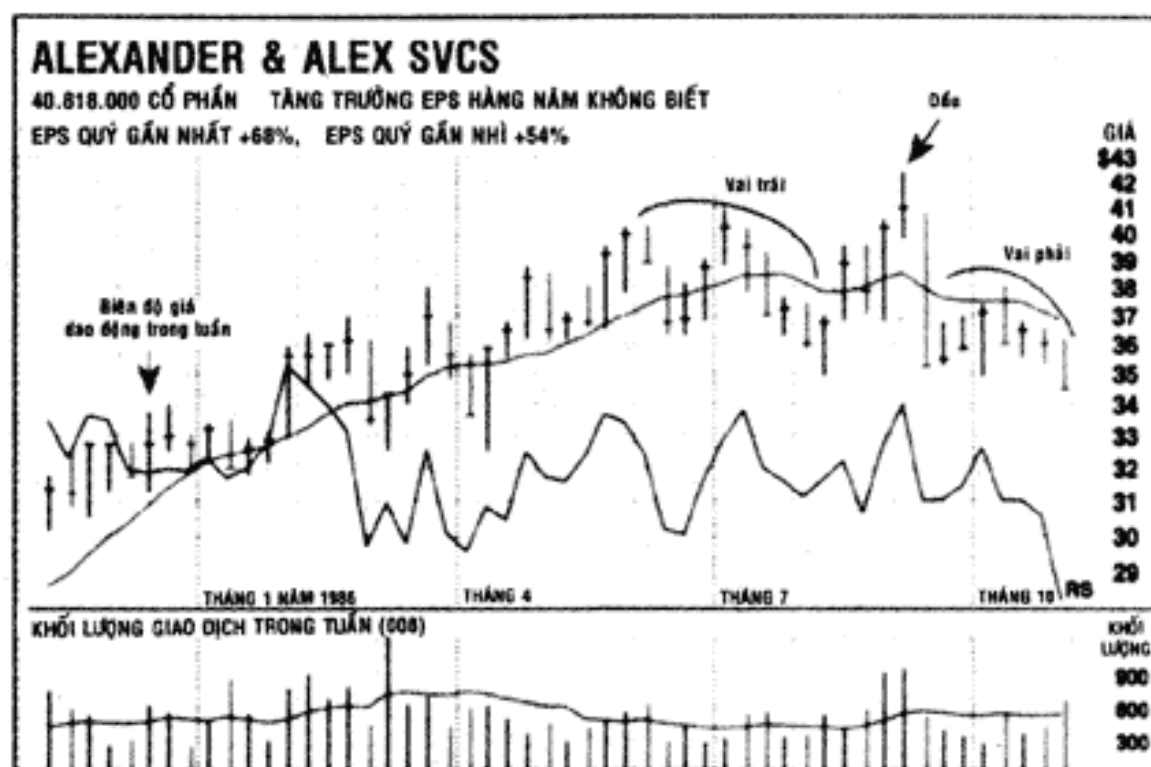
Peoplesoft vào tháng 8 năm 1994 đã lặp lại các khuôn mẫu của New England Nuclear và Houston Oil. Peoplesoft đã thất bại trong nỗ lực đột phá từ một khuôn mẫu rộng, lỏng lẻo, hướng lên vào tháng 9 năm 1993. Sau đó nó lại thất bại lần thứ hai trong nỗ lực đột phá vào tháng 3 năm 1994, khi khu vực quai của nó được hình thành trong nửa dưới của khuôn mẫu tách có quai. Cuối cùng, khi khuôn mẫu biểu đồ và thị trường đúng, nó đã cất cánh bắt đầu từ tháng 8 năm 1994.

Phát hiện những khuôn mẫu giá không chính xác và những cấu trúc vững chắc

Thật không may là chưa từng có một cuộc nghiên cứu căn bản hay toàn diện nào được thực hiện về việc phân tích các khuôn mẫu giá trong 70 năm qua. Vào năm 1930, Richard Schabacker, biên tập viên chuyên mục tài chính của tờ *Forbes*, đã viết cuốn sách, *Thị trường chứng khoán lý thuyết và thực tiễn*. Trong đó ông trình bày nhiều khuôn mẫu, chẳng hạn như hình tam giác, uốn khúc, và hình đuôi nheo. Những nỗ lực xây dựng mô hình và điều tra về cấu trúc giá của chúng tôi trong nhiều năm qua đã cho thấy những khuôn mẫu này thiếu độ tin cậy và nhiều rủi ro. Có thể chúng đúng trong giai đoạn cuối của “cuộc bùng nổ thập niên 20,” khi đa số cổ phiếu còn vận hành một cách điên rồ. Điều tương tự đã xảy ra trong năm 1999 và quý đầu của năm 2000 khi nhiều khuôn mẫu lỏng lẻo không vững chắc có vẻ lại đúng. Những giai đoạn này giống như cơn sốt củ hoa uất kim hương Hà Lan vào thế kỷ 17 khi các nhà đầu cơ hung hãn đã đẩy giá của nhiều loại củ uất kim hương lên đến tận trời xanh.

Những cuộc nghiên cứu của chúng tôi cho thấy rằng, ngoại trừ các khuôn mẫu “ngọn đồi cao, chật chẽ” vốn rất hiếm gặp và khó diễn giải, và các khuôn mẫu nền phẳng kéo dài trong 5 hoặc 6 tuần, những khuôn mẫu giá đáng tin cậy nhất đều phải có tối thiểu 8 tuần củng cố giá. Đa số các khuôn mẫu hình uốn khúc, tam giác và đuôi nheo đều chỉ đơn giản là những nền tảng yếu thiếu thời gian và những đợt điều chỉnh giá để trở thành nền tảng vững chắc. Những nền tảng chỉ kéo dài trong 1, 2, 3, hoặc 4 tuần đều có tính rủi ro rất cao. Trong mọi trường hợp thực tế, bạn nên bỏ qua chúng.

Vào năm 1948, John McGee và Robert D. Edwards đã viết cuốn *Phân tích kỹ thuật các xu hướng chứng khoán*. Cuốn sách này cũng đề cập đến nhiều khuôn mẫu thiếu vững chắc giống như cuốn sách trước đó của Schabacker.

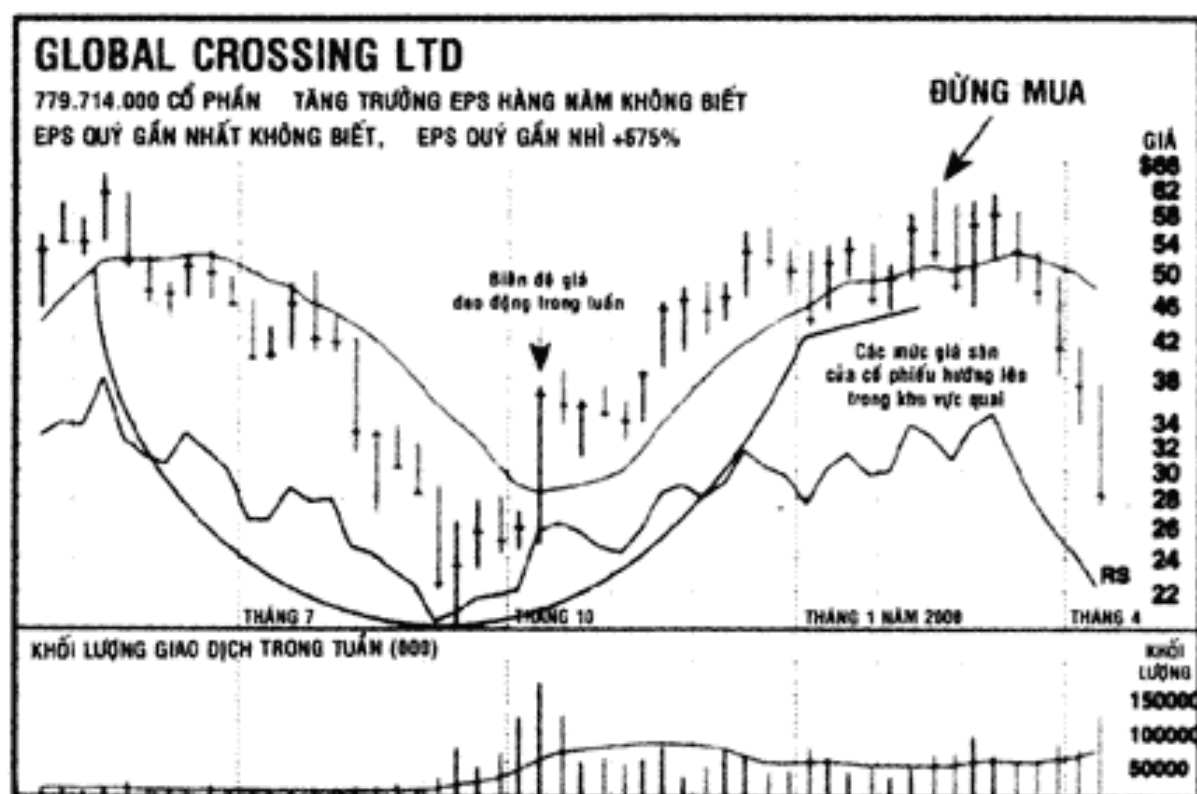

Khuôn mẫu đỉnh giá “đầu và vai.” Rớt giá 53% trong 13 tháng.

Năm 1962, William Jiler viết một cuốn sách rất dễ đọc, *Các biểu đồ có thể giúp đỡ bạn như thế nào trên thị trường chứng khoán*, giải thích nhiều nguyên lý đúng đắn đằng sau việc phân tích kỹ thuật. Tuy nhiên, cả cuốn sách này cũng tiếp tục giới thiệu và đề cập về các khuôn mẫu “tín hiệu giả” từ thời trước cuộc Đại suy thoái.

“Ba đáy” và “đáy dạng đầu và vai” cũng là những khuôn mẫu được đề cập rộng rãi trong nhiều cuốn sách nói về chủ đề phân tích kỹ thuật. Chúng tôi đã phát hiện ra chúng cũng là những khuôn mẫu yếu. Khuôn mẫu “đáy dạng đầu và vai” có thể đúng trong một vài trường hợp cụ thể, nhưng nó không có khuynh hướng đi lên mạnh mẽ từ trước, vốn là nền tảng căn bản của những cổ phiếu mạnh dẫn dắt thị trường.

Tuy nhiên, khi xét đến việc nhận diện *đỉnh tăng trưởng* của một cổ phiếu, thì các khuôn mẫu đầu và vai trở thành một trong những khuôn mẫu rất đáng tin cậy. Hãy cẩn thận: Chỉ

**Khuôn mẫu “tín hiệu sai” với phần quai hướng lên.
 Rớt giá 99% trong 20 tháng kể từ cuối phần quai.**

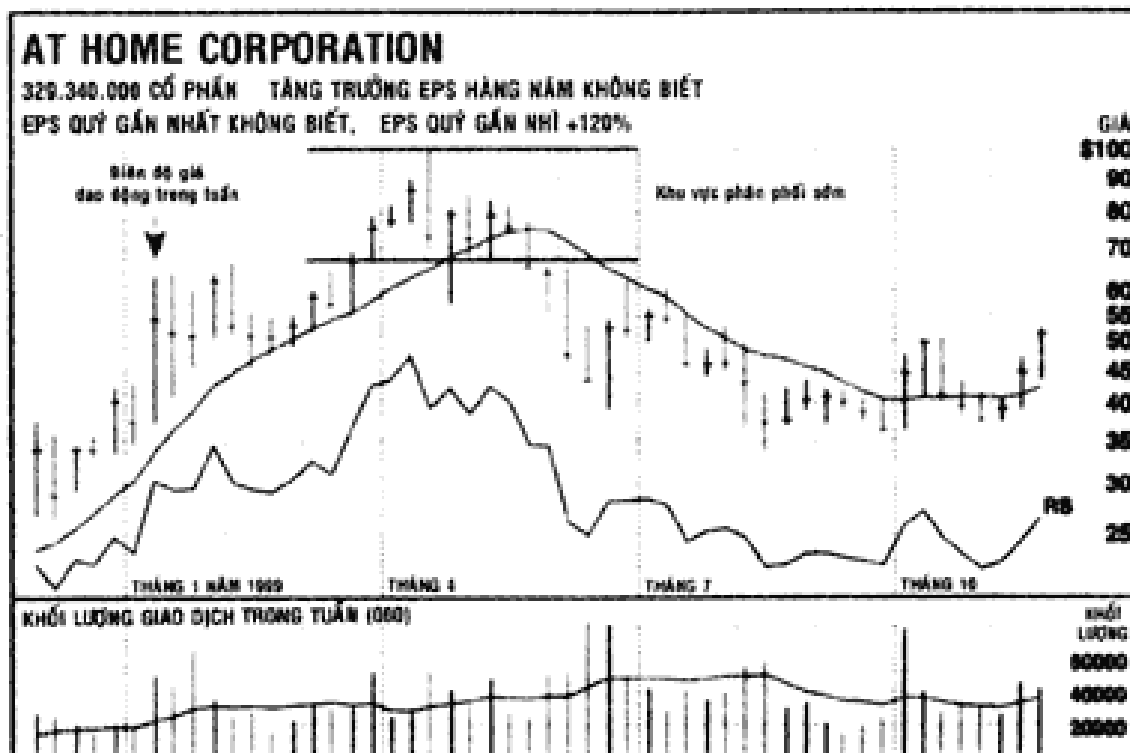
cần thiếu hiểu biết một chút về biểu đồ, bạn có thể sẽ diễn giải sai đâu là một đỉnh tăng trưởng đầu và vai đúng. Nhiều tay chuyên nghiệp cũng không diễn giải đúng được khuôn mẫu này. Phần vai phải (thứ hai) phải thấp hơn một chút so với vai trái (xem biểu đồ của cổ phiếu Alexander & Alex).

“Ba đáy” là một khuôn mẫu yếu hơn, lỏng lẻo hơn, và kém hấp dẫn hơn so với “hai đáy” (“đáy chữ W”). Lý do là cổ phiếu phải điều chỉnh và rơi mạnh xuống đáy giá tuyệt đối của nó tới ba lần thay vì hai, như trường hợp đáy chữ W, hoặc một lần, như trường hợp tách có quai. Như đã đề cập trước đây, một cái tách có phần quai hướng lên thông thường cũng là một khuôn mẫu kém chắc chắn, không đáng tin, như bạn có thể thấy trong biểu đồ ví dụ của Global Crossing Ltd. Một người đọc biểu đồ có trình độ sẽ tránh mua vào hoặc bán ra cổ phiếu Global Crossing, công ty về sau đã bị phá sản.

Cách sử dụng đúng giá trị sức mạnh giá tương đối

Nhiều nhà phân tích chứng khoán theo trường phái chính thống nghĩ rằng phân tích kỹ thuật có nghĩa là mua cổ phiếu có sức mạnh giá tương đối lớn nhất. Một số người khác lại nghĩ rằng việc nghiên cứu kỹ thuật chỉ được áp dụng để mua những cổ phiếu có động lượng lớn. Cả hai cách nghĩ đó đều không đúng.

Mua những cổ phiếu thể hiện sức mạnh giá tương đối cao nhất trên một danh sách các cổ phiếu có thành tích tốt nhất là không đủ. Bạn phải mua những cổ phiếu có thành tích tốt hơn so với thị trường chung ngay khi chúng bắt đầu nổi lên từ những giai đoạn xây dựng nền tảng vững chắc. Thời điểm bán ra là khi cổ phiếu tăng giá quá nhanh, đã vọt lên quá cao khỏi nền tảng của nó, và đang thể hiện sức mạnh giá tương đối cực kỳ cao. Để nhận ra được sự khác biệt, bạn phải sử dụng các biểu đồ tuần hoặc biểu đồ ngày.

Khu vực phân phối sớm

Thế nào là một khu vực “phân phối sớm”?

Một khái niệm cực kỳ quan trọng cần phải học khi phân tích các biến động về giá là nguyên lý phân phối sớm. Hiện tượng này xảy ra khi có những khu vực kháng cự lại chiều hướng biến động của cổ phiếu khi nó đi lên sau một giai đoạn rớt giá. Những khu vực kháng cự này đại diện cho những giao dịch mua vào quá sớm cổ phiếu này và có thể hạn chế hoặc làm thất bại vận động đi lên của cổ phiếu vì các nhà đầu tư đã mua vào quá sớm giờ đây muốn bán ra khi giá cổ phiếu quay lại mức khởi điểm của họ. (Xem biểu đồ At Home.) Đây là cơ hội cho họ “chấm dứt nỗi đau thua lỗ” và bán ra để được hòa vốn. Ví dụ, nếu một cổ phiếu tăng giá từ 25 đô-la lên 40 đô-la, sau đó rớt trở xuống 30 đô-la, đa số những người đã mua nó tại mức giá gần bằng hoặc bằng 40 đô-la sẽ bị lỗ trừ khi họ mau chóng bán ra để cắt giảm thiệt hại (điều mà hầu hết mọi người không làm). Do đó, nếu về sau cổ phiếu này leo lên lại đến gần hoặc bằng mức 40 đô-la, tất cả những nhà đầu tư bị thua lỗ lúc trước giờ đây có thể bán ra để được hòa vốn.

Những cổ đông này là những người đã tự hứa với mình rằng: “Nếu chỉ cần lấy lại được vốn, mình sẽ bán ra ngay.” Bản chất của con người khó thay đổi vô cùng. Do vậy sẽ là chuyện hết sức bình thường nếu một số trong những cổ đông này bán cổ phiếu ra khi họ thấy cơ hội gỡ lại vốn sau khi nó đã rơi xuống một khoảng đáng kể.

Người đọc biểu đồ giỏi phải biết cách nhận ra khu vực nào là khu vực phân phối sớm với khối lượng lớn. Họ sẽ không bao giờ phạm sai lầm chết người là mua vào một cổ phiếu có khối lượng phân phối sớm lớn trong thời gian gần đây. Đây là một sai lầm nghiêm trọng mà nhiều nhà phân tích chỉ chú ý đến những thông số cơ bản đôi khi sẽ mắc phải.

Tuy nhiên, nếu một cổ phiếu có thể mở được đường thoát qua khỏi khu vực phân phối sớm này thì bạn vẫn có thể mua nó một cách an toàn, mặc dù giá có hơi cao. Dù sao thì nó cũng đã

chứng minh nhu cầu đủ lớn từ phía các nhà đầu tư nên mới vượt qua được khu vực kháng cự. Những khu vực phân phối kéo dài hơn hai năm sẽ tạo ra ít kháng lực hơn. Và tất nhiên, một cổ phiếu vừa đột phá lên đỉnh giá mới lần đầu tiên sẽ không phải vượt qua những khu vực phân phối sớm, làm tăng thêm sức hấp dẫn của nó.

Cơ hội tuyệt vời nhất là những cổ phiếu mới, chưa có tiếng tăm

Nhà đầu tư khôn ngoan phải có cách theo dõi tất cả những cổ phiếu mới được niêm yết trong khoảng từ 1 tới 8 năm trở lại đây. Điều này rất quan trọng bởi lẽ một số công ty mới mẻ và trẻ trung này sẽ trở thành những kẻ thống trị thị trường có thành tích ấn tượng nhất trong một hoặc hai năm tới. Chuyên mục Nasdaq trên báo sẽ giúp bạn cập nhật thông tin.

Một số cổ phiếu mới chỉ tăng giá nhẹ rồi sau đó rút lui về một đáy giá mới trong giai đoạn suy thoái của thị trường. Điều này tạo ra một thành tích khá thiếu ấn tượng. Khi giai đoạn tăng trưởng kế tiếp bắt đầu, một vài trong số những thành viên mới đã sớm bị lãng quên này sẽ lặng lẽ hình thành các khuôn mẫu nền tảng, và bất thành linh cát cánh để rồi tăng gấp đôi hay gấp ba giá trị.

Hầu hết các nhà đầu tư đều bỏ lỡ những biến động giá tuyệt vời này do chúng chỉ diễn ra với những tên tuổi mới mà hầu hết mọi người đều chưa biết đến. Một dịch vụ biểu đồ có thể giúp bạn theo dõi những công ty mới mẻ, chưa có tiếng tăm này, nhưng phải đảm bảo là dịch vụ biểu đồ của bạn theo dõi một số lượng lớn các cổ phiếu (chứ không phải chỉ một hoặc hai nghìn).

Những cổ phiếu trẻ tuổi, thành công, thuộc lĩnh vực công nghệ cao thường có khuynh hướng tận hưởng tốc độ tăng trưởng lợi tức nhanh nhất trong khoảng thời gian từ năm thứ 5 tới năm thứ 10 kể từ khi chúng đi vào hoạt động, vì vậy hãy để mắt theo dõi chúng trong những giai đoạn tăng trưởng đầu tiên.

Nói tóm lại, hãy cải thiện khả năng chọn lựa cổ phiếu của bạn bằng cách học đọc và sử dụng biểu đồ, chúng cung cấp một mỏ vàng thông tin. Mặc dù sẽ phải mất thời gian và công sức nghiên cứu từ phía bạn để trở nên thành thạo, nhưng việc diễn giải các biểu đồ dễ hơn là bạn nghĩ.

● MỘT CẢNH BÁO QUAN TRỌNG VỀ NHỮNG GIAI ĐOẠN SUY THOÁI!!

Tôi sẽ cung cấp cho bạn một lời hướng dẫn khôn ngoan cuối cùng về vấn đề này. Nếu bạn mới làm quen với thị trường chứng khoán hoặc những chiến lược đã được lịch sử kiểm nghiệm và chứng minh trình bày trong cuốn sách này, hoặc quan trọng hơn, nếu bạn mới đọc cuốn sách này lần đầu tiên gần thời điểm bắt đầu hoặc giữa một chu kỳ thị trường suy thoái, bạn đừng mong đợi hiệu quả từ những khuôn mẫu mua vào mà bạn cho là đúng. Đa số chúng sẽ hoàn toàn thất bại. Tuyệt nhiên bạn sẽ không thể mua được những cổ phiếu đột phá trong một giai đoạn suy thoái.

Các khuôn mẫu giá sẽ xuất hiện quá sâu, rộng, và lỏng lẻo so với những khuôn mẫu trước đó (trong giai đoạn tăng trưởng trước). Chúng sẽ là những nền tảng 3 hoặc 4 giai đoạn; có phần quai hướng lên hoặc lỏng lẻo và rời rạc; có phần quai nằm ở nửa dưới của nền tảng; hoặc xuất hiện với hình dạng chữ "V" nhọn và hẹp vọt thẳng từ đáy của nền tảng lên tới những đỉnh giá mới, mà không hình thành phần quai. Một số khuôn mẫu có thể xuất hiện ở các cổ phiếu đội sổ với đường sức mạnh tương đối và các khuôn mẫu giá hướng xuống cùng với khối lượng giao dịch tăng giảm bất thường hoặc mức giá trong mọi tuần đều trải quá rộng (biên độ dao động giá lớn).

Điều đó diễn ra không phải do nền tảng, điểm đột phá, hoặc phương pháp không còn đúng nữa; mà đơn giản là do thời điểm và các cổ phiếu đều sai. Khuôn mẫu giá và khối lượng giao dịch đều giả tạo, không chính xác và không vững chắc. Thị trường chung đang theo chiều hướng tiêu cực. Đây là thời điểm cần phải bán ra. Hãy kiên nhẫn, tiếp tục nghiên cứu, và chuẩn bị sẵn sàng 100%. Sau này, vào thời điểm bạn ít mong đợi nhất, khi tất cả mọi tin tức đều tối tệ, mùa đông lạnh giá cuối cùng cũng sẽ đi qua và một giai đoạn tăng trưởng mới tuyệt vời sẽ đột ngột xuất hiện. Những kỹ thuật thực tiễn và những kỷ luật đã được minh chứng trình bày trong cuốn sách này sẽ giúp ích cho bạn trong rất, rất nhiều chu kỳ kinh tế trong tương lai.